http://misszio.lutheran.hu

EVANGÉLIKUS MISSZIÓI KÖZPONT • MAGYAR EVANGÉLIKUS RÁDIÓMISSZIÓ

Híd

evangélikus magazin

2008. IV. szám
Ára: 300 Ft

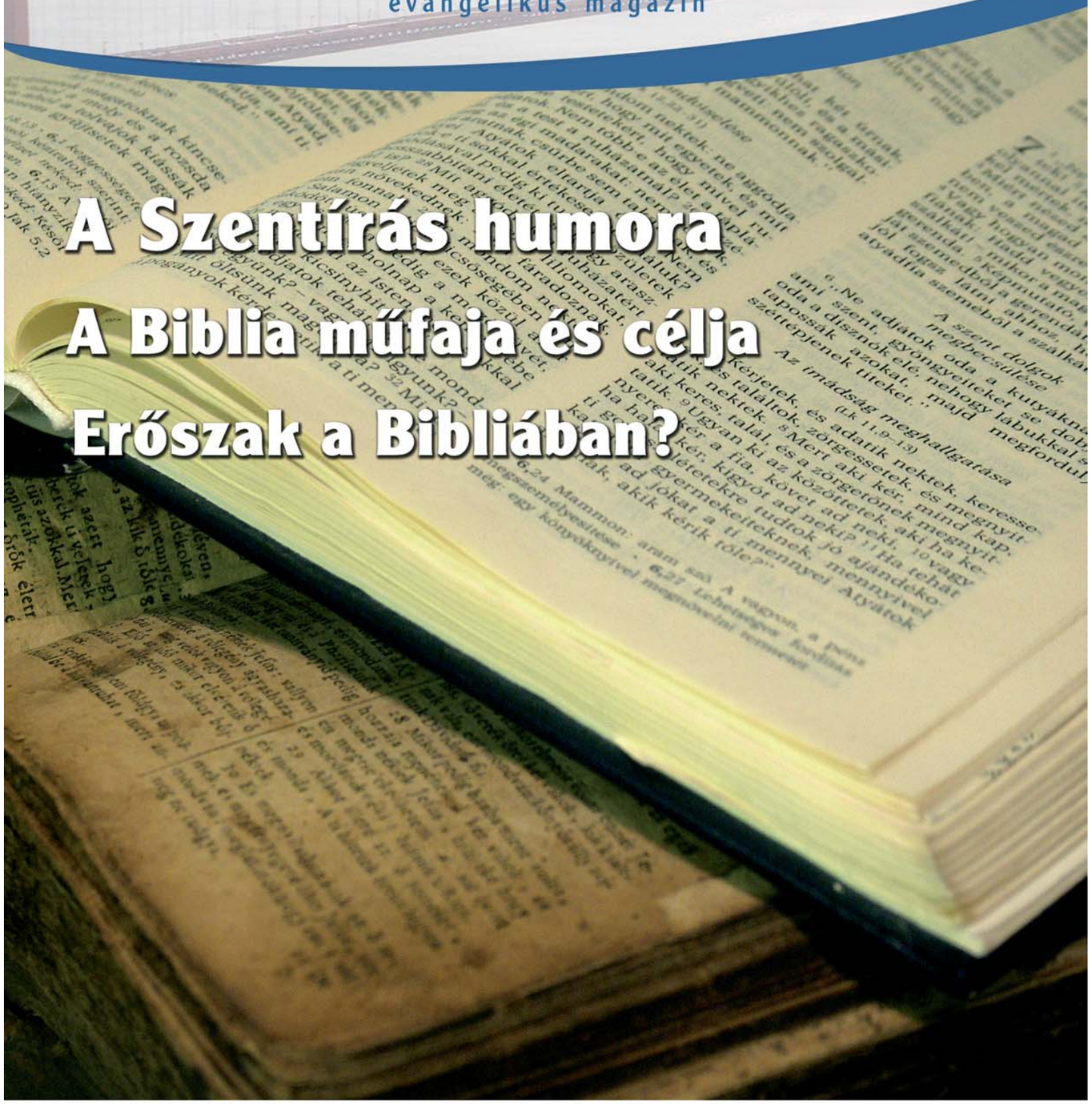

A Szentírás humora

A Biblia műfaja és célja

Erőszak a Bibliában?

fókuszban **a biblia**

Magazinunkat a mellékelt **sárga csekken** rendelheti meg a Kedves Olvasó.

Előfizetési díj egy évre:

1200 Ft

Kérjük, hogy a közlemény rovatba írja be, hogy **előfizeti-e** az újságot, vagy **adományával segíti** a Híd *szolgálatát.*

Minden Evangélikus Életet olvasó testvérünk előfizetés nélkül kapja a lapot, de akinek van rá lehetősége, önkéntesen támogathatja szolgálatunkat, hogy olyanok is megkapják a *Híd*at, akiknek nincs lehetőségük az előfizetésre.

Köszönjük eddigi adományát!

Kérjük, segítse missziónkat ezután is!

Tartalom

FÓKUSZBAN A BIBLIA
3 Bevezető
4 Körinterjú
6 Családi statisztika
7 Kitekintés
8 A Szentírás humora
10 Pályázati versek, fotók
12 A Biblia kitöltötte az életét
14 Igyál csak, halacska!
16 Erőszak a Bibliában?
18 Légy hídember!
19 A Biblia műfaja és célja
19 Kitekintés
20 „Szól néked az itt magyarul…”
22 Könyvtelen Írásba foglalták nevem
24 Hogyan olvassuk az Ószövetséget
25 Kitekintés
26 Az Újszövetség hitelessége
28 A Biblia Luther szerint
30 Vissza a Bibliát az egyháznak és a teológiának!
32 Könyvajánló
32 Rejtvény
33 Kitekintés
33 Nem hagyjuk el a Bibliát

ÉLŐ VÍZ
HOGYAN TOVÁBB, EGYHÁZ?
34 Tanulni, tanítani
HITVALLÓK
36 Küldetésben
TANULJUNK EGYMÁSTÓL!
38 Hitvalló keresztyének Kínában
VALLOMÁS
41 Aki karácsonykor az istállóban tért meg
MEGEMLÉKEZÉS
42 Dsida Jenő
RÁDIÓMISSZIÓ
43 Erővel és Lélekkel szól
KÜLMISSZIÓ
44 Kenyér és az Élet Kenyere
VALLOMÁS
45 Isten, család, haza
RÁDIÓMISSZIÓ * DERŰ
46 Hírek, Történetek
47 Képes hírek
VERS
48 Dsida Jenő: Krisztus

A HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN előfizetése egy évre 1200 Ft.
Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22.
Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008-20157087.

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2008. 4. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus Missziói Központ, 1656 Budapest, Pf. 22., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, tel.: 06 20 824 5463, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu * Szerkesztőbizottság: Balog Eszter, Kőháti Dorottya, Kis Ferenc Balázs, Kovács László * Rovatvezetők: dr. Garádi Péter – Hogyan tovább, egyház?; Kovács László – Keresztyén szemmel; Bencze Imréné – Külmisszió; Hulej Enikő – Rádiómisszió; Csorba István – Énekem az Úr; Balog Eszter – Rejtvény * Szöveggondozás: Dankuné Tóth Éva, Hulej Enikő * Grafikai tervezés, tördelés: Hrivnák Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Bt.) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, http://misszio.lutheran.hu, számlaszám: 11716008-20157087 * HU ISSN 1787-5749 * Egy szám ára 300 Ft, előfizetési díj egy évre 1200 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

A GYERMEKEKÉ

Igaz-e a Biblia? Valóban Isten könyve, vagy ahogy olvastam valahol: Isten szerelmes levele az emberhez? Amennyiben a Szentírás a Szent ajándéka, üzenete számunkra, akkor úgy is kell élni, hinni, ahogyan azt benne olvassuk.

A „modern” vallásos ember menekül a megtérés elől, ezért ma is visszhangozza és hangoztatja az ősi kígyó agymosó, ravasz kérdését: *„Csakugyan azt mondta az Isten…?”* (1Móz 3,1) Csakugyan jó az Isten, és igazat mond?

Az idén hetvenéves Balczó András szerint *„a liberalizmus az istentagadás fedőneve”*. Érdemes ezen elgondolkodni a ma egyházában is, melyben egyre gyakrabban kérdőjelezik meg a Biblia üzenetét: Valóban gyűlöli Isten a bűnt, de a bűnöst halálosan szereti? Valóban csak Jézus az út, az igazság és az élet? Valóban bűnbocsánatra, kegyelemre szorulunk? Valóban Jézus Isten Fia és Megváltó? Valóban szükséges megtérni és újjászületni? Valóban lesz ítélet és örök halál, illetve üdvösség?

A megtérni nem akaró vallásos ember gyakran elbújik az élő Isten elől a templomba, teológiába, a Lélek nélküli bibliakritikába, amely gyakran Isten igéjének a kritikáját jelenti.

Nem az egészséges, okos bibliakutatásról van szó, hiszen az kötelessége az írástudóknak. Lehet, sőt szükséges kutatni az írásokat „levett saruval”, de tudnunk kell, hogy Isten üzenete megértésének feltétele nem az ismeret mennyisége és a tudományos fokozat, hanem a Szentlélek munkája és vezetése életünkben. Vannak, akik inkább leveszik sarujukat a bibliakritika előtt, mint az Isten igéje előtt. Hiszem, hogy kaphatjuk azt a Lelket, akinek inspirálására írt Jeremiás, Máté vagy Pál. Ennél jobb bibliaolvasási módszert még nem fedeztek fel, hiszen a Lélek Jézust dicsőíti meg (1Kor 12,3), tehát tudom, hogy az Írások róla szólnak (Jn 5,39) (az Ószövetség is!), és csak rajta tájékozódva, hozzá viszonyítva olvasom és értelmezem a bibliai szövegeket.

Ezért mondja örömmel az Úr: *„Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura azért, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és értelmesek elől, és felfedted a gyermekeknek”* (Lk 10,21).

Egy szerelmes csók leírható tudományosan is, hiszen számtalan kémiai folyamat történik az érintés közben, de a lényeg talán mégsem ez. Hiszen ez a szeretetmegnyilvánulás túlmutat a tudomány keretein.

A rózsát szét lehet szedni szirmonként, analizálhatom tudományos szempontból, de amit számunkra jelent küllemében, színében, illatában, az képletekkel le nem írható. A rózsa a mi gyönyörködtetésünkre adatott.

Ezért hát: *„Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit!”* (Zsolt 37,4)

• SZEVERÉNYI JÁNOS

Körinterjú

Mit jelent életében a Biblia?

Felelős beosztásban lévő egyházi vezetőket kérdeztünk a Szentíráshoz fűződő személyes kapcsolatukról.

Lassú Tamásné

Óvónő, a várpalotai Evangélikus Keresztyén Óvoda vezetője

Röviden: Isten Igéjét, amely *„élő és ható”* (Zsid 4,12).

Fóton, a kántorképzőben 1972 nyarán bibliaversenyt nyert csapatunk első díjaként kaptam meg első Bibliámat: kicsi, finom papírú, zöld műbőrös, zsebkönyv méretűt. Ott hallottam meg először a Biblia szavát úgy, hogy általa Valaki megszólít, beszél velem. Új Életre szóló esemény volt, amikor először éltem át egy esti áhítat után Isten átölelő szeretetét az értem is meghalt, feltámadott Jézus Krisztusról szóló Igében. Azóta életem meghatározója, hiszen naponta tapasztalom Isten Igéjét a Bibliát olvasva, hogy Jézus Krisztus élő Úr, akivel megbeszélhetem minden testi-lelki nyomorúságom, örömöm, gondjaim, terveim, megvallhatom bűneim, és tudhatom, hogy bűnbocsánatom van az Ő vére által. Naponkénti erőforrás, mert minden reggel újat kezdhetek Vele, megtisztított szívvel indulhatok az Igében való reggeli találkozás után a napi munkámat végezni, és térhetek vissza este Hozzá. Mit jelent számomra a Biblia? Isten nekem szóló üzenetét, személyes élő kapcsolatot az Úr Jézussal. Életem zsinórmértéke, hiszen munkámnak, dolgaimnak akkor van értelme, értéke, ha Tőle indul és Hozzá érkezik. Nélküle haszontalanná, értéktelenné válik minden, mégis szeretetével engedi, hogy ezt felismerjem. Nevel, növel, formál hűségesen, és soha nem mond le rólam. A testté lett Ige – Jézus Krisztus – cselekszi ezt a Biblia lapjain keresztül, ahogy olvassuk János evangéliumában: *„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő kezdetben az Istennél volt. (…) Benne élet volt. (…) Az Ige testté lett.”* (Jn 1,1–14)

Kákay István

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója

A Biblia csodáját részletekben fejtegetni, értékeiben részesülni, egy életen át táplálkozni belőle – ez a lehetőség izgalmas és valódi nekem.

Ifjúkoromban nekibuzdultam, és elolvastam végig, de alig járt eredménnyel. Mennyiségi teljesítmény volt és értelmetlen.

Manapság napirendünk elhagyhatatlan részeként olvassuk feleségemmel reggelente az Útmutató igei idézeteit – mintegy kapaszkodót, valódi útmutatást keresve és legtöbbször találva is az időszerű napi feladatok végrehajtásához. Fontos számunkra felismerni az összefüggést az adott nap és a kapott igeszakasz között. Sokszor a tartalom világít rá a nap várható eseményeinek értelmére, és figyelmeztet a helyes cselekedetre.

A napot mindig az Útmutatóban megjelölt versek megkeresésével és felolvasásával zárjuk. Így ad keretet az Isten igéje mindennapjainknak, elmaradhatatlanul.

Taschner Erzsébet

Diakonissza, a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület főnökasszonya

Egy bányászember képe jelenik meg előttem, akin látszik, hogy éppen most jött fel a bányából. Rajta van teljes felszerelése: csizmája, ruhája, fejvédője. A fejvédőn már nem világít a lámpa, hiszen kint a világosságban nincs rá szükség. Megmenekült. Túl van a nehéz, óráknak tűnő perceken, amikor a bányában kialudt a fény, és egyetlen világossága maradt csupán: a fején a fényszórója. Botorkálva haladt előre, s pár lépés után meglátott a távolban egy icipici fénysugarat. Amikor visszatekintett, félelemmel töltötte el a vak sötétség, de ő csak ment előre. Lámpájának fénye végül összekapcsolódott a kinti világossággal. Felragyogott a tekintete: megérkezett…

Ilyen, fénysugarat adó könyv számomra a Biblia. Nélküle életem a sötétségben, bizonytalanságban jár. Eleinte a törvény, a parancsolatok útvesztőjében nehezen igazodtam el. Hol a kiút? Éreztem, nem tudom teljesíteni Jézus parancsát, de a Szentírás utat mutatott.

Jézus ragyogása tölti be most a szívemet. Ő életem központja és célja. Jöhet megpróbáltatás, betegség, ott van segítségem és világosságom. Minden nap a Biblia mutat utat, s testvérkezek segítségével a ragyogó fény irányába megyünk.

„Már szívem csupa hála, Leveti Bánatát,
Mert teljes fényben látja, Feltűnni szép napját.
Ő az én napom, Jézus! Ő világol nekem, S a
menny örömét zengi Ujjongó énekem.”

(Evangélikus Énekeskönyv 325. ének)

Varga Gábor

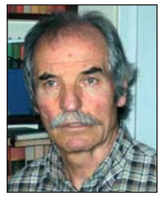

A piliscsabai Béthel Missziói Otthon vezetője

Évekkel ezelőtt fiatal felnőttként lelkileg nagyon mélyre kerültem. Kétségbeesésemben szerettem volna Istenhez fordulni, de féltem tőle, mert úgy éreztem, méltatlanná lettem arra, hogy szóba álljon velem. Egyik este elővettem a Bibliát, amivel azelőtt semmit nem tudtam kezdeni, mert nem értettem, és a tétova lapozgatás után végül ismét félretettem. Megpróbáltam felidézni a gyermekkori imádságainkat és

kétségbeesetten döbbentem rá, hogy még a Miatyánk sem jut az eszembe. Annyira szégyelltem magam, hogy azt elmondani sem tudom. Kicsit később, szinte öntudatlanul újra megfogtam a Bibliát, és bizonytalan mozdulattal szétnyitottam. Mintha áramütés ért volna! A könyv Máté evangéliumánál nyílt ki, és vastagon, szinte izzón állt előttem az imádság! Úgy éreztem, kiszakad a lelkem a meglepetéstől és az örömtől, mert ezt jelzésnek láttam: Isten kinyújtja felém a kezét.

Azóta nekem a Biblia mindennapi erőforrás, eszköz, amivel minden reggel kialakul az egész napon át tartó, imádságos, beszélgető kapcsolat Isten és köztem. Minden más elmaradhat, de e nélkül nem tudok elképzelni egyetlen napot sem, mert az olyan lenne, mintha nem vennék levegőt.

Csepregi Zoltán

Egyháztörténész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora

Egyetlen szóval válaszolok:

MINDENT.

● Hulej Enikő

Az egy főre jutó Bibliák száma mutat-e bármit is?

Családi statisztika

Nálunk otthon nagyon sok Biblia van, több is jut egy szobára.

Van néhány a lányok szobájában – ők amúgy is egyházi iskolába járnak, oda pedig kötelező. Van a fiúk szobájában is: náluk van a kicsit rongyos, nagy képes Biblia, a nagyon rongyos, kis képes Biblia, az angol képes, meg a baba-, no meg a Dávidról szóló képregény, a Dánieles kifestő és persze a karácsonyi és húsvéti kölyök-kiadványok. Továbbhaladva a nappaliba, ott vannak a bibliai lexikonok régészeti, népviseleti, nyelvi, képi és egyéb szemszögekből. Előszoba, fürdő – ezek bibliamentesek, de a konyha, no ott gyakran hever egy-egy. A hálóban vannak még további leánykori, legénykori Bibliák, régi családi Bibliák, valamikori osztálykiránduláson egér által megrágott Bibliák (na jó, abból csak egy van), de ezt mind már le sem merem írni, mert már nagyon szégyellem magam: Ennyi Bibliához mennyi közös olvasás társul? Mennyi családban együtt töltött perc? Szomorúan kevés. És mennyi por? Szomorúan sok.

Amikor olvasom a régi, hitben példamutató családok visszaemlékezéseit – akár a *Híd* magazinban is – szíven üt: Hol vagyunk mi ettől? Mikor üljük körbe itthon mind a hatan a Bibliát? Karácsonykor legfeljebb.

Persze, nem azt mondom, hogy nem ismernénk a Bibliát. Hisz evangélikus egyházunk alaposan gondoskodik a bibliaismeretről. Gyülekezetünkben jók a gyerekbibliakör-vezetők, jó a tananyag, jók a hittantanárok, jók a konfis órák, klassz bibliaórára járunk a többi házaspárral, és különösen jó, mikor valami feladatot is kapunk – áhítat, témafelvezetés –, és izgalommal bújhatjuk a Bibliát. Sőt, az elmúlt években már a fóti kántorképző is rátesz egy lapáttal lányaink bibliaismeretére. De együtt, mi, a mi családunk – nem karácsonykor? Hol vagyunk a lutheri elképzeléstől? Sehol.

Csak egy reményünk van. Néhány évvel ezelőtt férjemmel újra rákaptunk a közös bibliaolvasásra. Na, ez így túlzás, hogy rákaptunk. Egy „házashétvégés” együttlét kapatott rá bennünket, mi pedig megpróbáltuk tovább erőltetni otthon, még ha kicsit izzadságszagú is volt eleinte. Egyikünk mindig álmosabb volt, egyikünk mindig elfoglaltabb volt, egyikünk nehezebben szakadt el a napi gondoktól, egyikünk időnként unta, egyikünk későn jött haza, egyikünk túl hosszan maradt benn a gyerekeknél, egyikünk túl érdekes emaileket kapott és hasonlók.

Most meg már ott tartunk, hogy hiányzik, ha hosszabban elmarad. Olvastunk mi régebben is persze, csak hát a sok gyerek, a munkahely, az egyre fáradtabb esték, az egyre rohanósabb reggelek – mindent nem lehet. Vagy lehet? Visszaszoktunk hát a Bibliára – mi ketten, együtt. És miért? Mert jobb lesz tőle otthon – az egész családnak.

● Ittzés Szilvia

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Kitekintés

Amire a szlovének büszkék lehetnek

1521-ben Luther Mártont birodalmi átokkal sújtották, így Wartburg várában talált menedéket. Az itt töltött idő alatt lefordította a görög Újszövetséget németre, amely 1522 szeptemberében jelent meg nyomtatásban. Az első teljes holland nyelvű Biblia, amely részben Luther már meglévő fordítására támaszkodott, Jacob van Liesvelt fordításában jelent meg 1526-ban, Antwerpenben.

Az angol William Tyndale angol Újszövetség-fordítását (megjelent 1526-ban, majd átdolgozva 1534-ben, 1535-ben és 1536-ban), valamint Mózes öt könyvének (1530, 1534) és Jónás könyvének fordítását komoly szankciókkal sújtották, mivel elterjedt az a nézet, hogy Tyndale fordítás közben megváltoztatta a Bibliát.

Az első francia nyelvű teljes bibliafordítást Jacques Lefévre d'Étaples adta ki 1530-ban, Antwerpenben. A reformáció fontos állomásai voltak az 1531-es Froschauer-Biblia és az 1534-es Luther-Biblia megjelenése (mindkettő részletekben jelent meg az 1520-as évek folyamán).

Az első angol fordítások a protestáns fordító, George Joye nevéhez fűződnek: a Zsoltárok könyve (1530), az Ézsaiás könyve (1531), a Példabeszédek könyve (1533), a Prédikátor könyve (1533), a Jeremiás könyve (1534) és a Jeremiás siralmai (1534) szintén Antwerpenben jelentek meg, akárcsak az első teljes angol nyelvű fordítás 1535-ben Myles Coverdale tollából.

1584-ben mind az Ó-, mind az Újszövetséget lefordította szlovén nyelvre az író és teológus Jurij Dalmatin. A szlovének így időrendben a 12. olyan nemzet lettek a világon, akiknek a saját nyelvén jelent meg a teljes Biblia.

Teljes bibliafordítások megjelenési évei néhány nyelven (a teljesség igénye nélkül):

1526 holland
1530 francia
1531 német
1535 angol
1550 dán
1563 lengyel
1579–1593 cseh (6 kötet)
1581 óorosz
1584 szlovén
1584 izlandi
1590 magyar
1607 olasz
1733 maláj
1748–53 portugál (2 kötet)
1823 kínai
1834 burmai
1925 bolgár
1944 spanyol

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Bible_translations és www.britannica.com

Bible for Dummies – Biblia butuskáknak

Windows, Üzleti matematika, Befektetés nemesfémekbe... mind-mind butuskáknak. De van Excel 2007 és Digitális fényképfeldolgozás is butuskáknak. És miért ne lehetne Biblia butuskáknak?

A sorozat lényege, hogy hangsúlyosan nem tudományos igénnyel közelíti meg a témákat, hanem a kezdetektől alaposan feldolgoz egy-egy témát, amelyek közül a Bibliára is sor került. Ha tehát valaki úgy érzi, hogy valamihez tényleg nem ért (és be is meri vallani), és szeretné, ha megtanítanák rá, akkor itt a lehetőség.

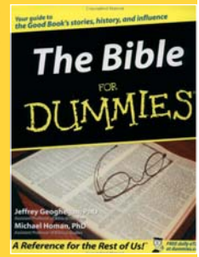

A *Biblia butuskáknak* című könyv magyarázó jegyzeteiből például megtudhatjuk azt, hogy sokan azt gondolják, hogy a Biblia a bosszúra buzdít, holott éppen a bosszúnak támaszt korlátot. Ha tehát Pistike megüti Gézukát úgy, hogy egy szép nagy monoklija lesz tőle, akkor a „szemet szemért, fogat fogért” elv alapján Gézuka csak ugyanakkora monoklit pakolhat Pistike arcára, amekkorát ő kapott. Nem törheti be az orrát, és persze nem püfölheti meg.

Ez persze nem a Biblia, csak egy magyarázat – de annak nagyon jó!

http://www.amazon.com/Bible-Dummies-Jeffrey-C-Geoghegan/dp/0764552961/ref=pd_bbs_sr_1/105-3937465-7038037?ie=UTF8&s=books&qid=1224016159&sr=8-1

fókuszban a biblia

A Szentírás humora

Nyolc tételben

1. Lehet-e szeretni mosolytalanul? Isten, ha szeretet, lehet-e örömtelen? Lehet-e keservesen élni-hozni-hirdetni az Örömhírt?

A humor nem vicc, nem Heti hetes, hanem *világosság*. Behatol a látszatok, a hazugság, az önteltség mögé, leleplez, ki*derít*. A *dolgok fonákja* az igazi arc. Katarzis! Bele merek-e nézni a szemembe! Az tud igazán nevetni, *aki önmagán nevet* – ez a fölnőttség.

Hamvas Béla: *„A derű az egyetlen, amiről nem vagyok hajlandó lemondani, még a hazugság kedvéért sem; a Krisztus mosolya által fölszabadított emberi lélek forró azúr tisztasága; csak annyiban vagyok valódi, amennyiben derült vagyok; a derűben az öröm és a fájdalom egy.”* Tessék végigjárni derű szavunk ligetét!

Szent Erzsébet: *„Azért vagyok, hogy vidámmá tegyem az embereket.”*

2. A Paradicsomban Istennel éltünk: világosságban, igazságban, tisztaságban, vidámságban. Bűnbeesésükkel Ádámban-Évában kihűlt az igazság, az Istennel-lét mámora. Benső szemük becsukódott, s a külsővel világosság helyett csak fényt láttak, romlandó és tökéletlen testüket. *„Fügefa leveleket fűztek össze, és kötényt csináltak maguknak.”* Az emberviszony a Világ Világosságához és *egymáshoz* immár nem közvetlen. A világ a feje tetejére áll: az illetlen lesz a természetes, és ezen már a nudizmus sem segít. Nem vagyunk *áttetszőek*, titkainkat egymás ellen használjuk, a *benső bajt kívül takargatjuk*. Elveszett a világ *áttetszősége* is: anyag lett belőle! Mert *„ami bennünk történik, az belevésődik a világba, (…) a világ az ember teste”* (Olivier Clément). Ha nem tudjuk, honnan a világ ezer baja, nézzünk körül magunkban.

3. *„Azután meghallották az Úristen lépteit, aki a nappali szellőben a kertben járkált.”* Akár Illéshez közeledve: Úr nem tűz és vihar, mely elsüvít. Szellő: simogató, kedves és oly tapintatos, hogy József Attila ezt írhatta: *„Az Isten itt állt a hátam mögött / s én megkerültem érte a világot.” „Az ember és az asszony elrejtőztek az Úristen elől a kert fái között.”*

Azóta is így megy. Ádám és Éva valóságot váltott, letért a benső útról. *„Hol vagy, Ádám?* A kérdés hozzám szól: Hol vagyok én? A *benső* elsötétülést Ádám és Éva *kívül*, előbb levél-köténnyel próbálja leplezni, aztán bebújik a számára elhomályosult világba, a bokorba. *Isten tenyerén!* És bújócskázik Vele? *Tragikomédia!* Az Úr mentő kérdése gyöngéd: *„Ki adta tudtodra, hogy meztelen vagy?* – A meztelenség Ádám kifacsarodott tudata: a lét szellemi-fizikai egységéből csak az utóbbit látja. A torzót. *„Ettél a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?”* Ádám bevallhatta volna. Addig *nem létezett hazugság*, a Kígyó és Ádám vitte be a létbe! Egyedül mi/én tudunk/tudok hazudni. A *hazugság a humor ellentettje*! Ádám mosta kezét: *„Az asszony adott a fáról, akit mellém rendeltél, azért ettem.”* A komédia folytatódik: a Teremtő a hibás, hisz ő adta Évát! Minap valaki ittasan, jogosítvány nélkül rendszám nélküli autóval ütközött. Szerinte a kocsi volt a hibás. *„Az Úristen megkérdezte az asszonyt: Mit tettél?”* Az asszony folytatta a komédiát: *„A kígyó vezetett félre, azért ettem.”* A komédiában *nincs katarzis*, mindig bukás, mert a felelősség elhárítása a Valóság elutasítása.

A felelőtlen lény csavargó, barbi, böszme. A Megváltó nélkül a komédia tragédiába fordulna.

Ádám és Éva bohózatának párja Pilátus ítélethozatala.

4. Hamvas Béla: Az „Evangélium tündöklő fehér humor.” A Világ Világossága *„minden embert megvilágosít.”* Az Örömhír a sunyi várakozásaink ellentettje. Derítés – gondoljunk e szóba!

A messiásvárás általános volt. Jöttek messziről a bölcsek, Heródes főpapjai is készültek, lesz rómaiverés, világhatalom, rangok – minden, ami mulandó! Még az apostolok is, a Zebedeus-fiak! Aztán megérkezett a halandó király helyett az Örökkévaló – éhenkórászként Galileából.

Jézus nem volt aszkéta: az Isten-egység örömében élt. Pezsgett benne az önirónia: „falánk, borissza ember”. Az okoskodóknak folyton tükröt tartott, midőn rendre visszakérdezett. Jóízűen dorgált: *„Vak vezetők! Megszűritek a szúnyogot, s közben lenyelitek a tevét!”* A tevét a tű fokán is átküldte…

Amerre eljárt, az összes tragédia: vakság, lepra, halál, mind jóra fordult. Happy end? Több!

5. A kánai menyegzőn Isten részes az emberi örömben: tudja, mi a jó bor. *„Mikor fogytán volt a bor, Jézus anyja megjegyezte: „Nincs már boruk.”* Hol már ember nem segíthet… *Jézus hozzá fordult: „Asszony, a mi dolgunk ez?”* Többes szám első személy! Milyen közös titkaik lehettek? Anya és fia, 30 év egy fedél alatt! *„Még nem jött el az én órám.”* Ki az Idő Ura? *„Anyja akkor figyelmeztette a szolgákat: „Tegyétek, amit mond.”* Mária tudta, hogy Jézus az Úr, de hogy mit dönt, azt nem. Ismerjük a továbbiakat a korsókkal és a vízzel. *„A násznagy hívatta a vőlegényt, és a szemére vetette: „Minden ember először a jó bort adja, és csak miután megittasodtak, akkor az alábbvalót. Te mindeddig tartogattad a jó bort.”* Vígjátéki figura. Buffó, Falstaff, Papp Jancsi, félreértő, ő nem gondoskodott a borról, és ő teremti le az ártatlan vőlegényt, ahelyett, hogy szégyenkezne vagy örülne. Nyilván ittas már, ízlelőbimbói elfásultak, így kimarad az élvezetből.

A Teremtés könyve idevág az Új teremtéshez: Víz-világ-víz-bor-eucharisztia. A Világ Vőlegénye az örök élet mámorát jelzi csodaborával, egy menyegzőn utal a menyegzőre!

A 12 apostol jelenléte az Utolsó Vacsorát is elővételezi.

6. A világtörténet legpontosabb *szatírája* a Nyolc Boldogság. Szívszorítóan mulatságosan szembesít bennünket, boldogulni akarókat a boldogokkal. Balról számítunk a boldogságvonatra, megszokásaink, érdekeink, céljaink felől, az pedig nem is jobbról; belülről érkezik. Lelkünk alapjából, ahová eped, mégis félve pillog az ember. *Szellemi helyzetkomikum: a lélek esik orra.*

„Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa.” A lelki szegény nem kötődik ahhoz, amihez szoktunk. Nem másolom ide Máté evangéliumából a többi boldogságot: kéretik a tisztelt Olvasó, hogy állítsa személyét a kinyilatkoztatások célkeresztjébe.

„Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudozva minden rosszat fognak rátok. Örüljetek és ujjongjatok: nagy lesz a jutalmatok a mennyben. Hiszen így üldözték előttetek a prófétákat is.” Rajtuk és a boldogságokon keresztül Istent! Hiszen a boldogság maga Isten. Egyedül az ember esdi, az embersége veleje az Egyetlen megtapasztalása…

7. Jézus látja, hogy Pilátus vér-karrierista: tehetségesen romlott hatalombűnöző. Az Örök Bíró mégis szóba áll a helyi bíróval, *sőt áttetszővé* teszi magát: *„Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna országom, harcra kelnének szolgáim, hogy a zsidók kezére ne kerüljek.”* Pilátus bűn-vak: „nincs szeme.” *„Tehát király vagy?”* Jézus türelmes: *„Igen, király vagyok. Én arra születtem, és azért jöttem e világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki igazságból való, hallgat szavamra.”* Isteni derű: a Megváltó védekezés helyett lehetőséget ad bírájának: előtted áll egyetlen esélyed, az igazság! Pilátus/Ádám: *hol vagy*? Az igazsá*gban*? *Tragikomédia: Pilátus bukik*! Isten tenyerén fölteszi az önnönmagát kétségbe vonó *posztmodern* kérdést: *„Mi az igazság?”* Túl van Ádám és Éva romlottságán, számára nincs valódi és hamis. *Na és?* Az *igazság = hazugság*. Jézus elhallgat. Pilátusban mintha… *„E szavak után ismét kiment a zsidókhoz és kijelentette: Én semmi vétket nem találok benne.” Nevetséges!* Nincs vétek az Igazságban?

A vádlók követelték az Úr kivégzését – gondoljunk a boldogságokra! A Barabbás-eset örök tömeglélektani *szatíra*! Gazdaságkort, Böszméket, a fölmelegedést mi szavazzuk meg!

Pilátus Ádámként elbújt. *„Vizet hozatott, és megmosta kezét a nép előtt: Ártatlan vagyok ez igaznak vérontásában, szólt. A ti dolgotok.”* „Hol vagy?” Sehol, nem ér a nevem.

A kereszt a legaljasabb és legkegyetlenebb emberhez is méltatlan kivégzőeszköz. Egyúttal a mindenség és Isten több tízezer éves jele! Halhatott-e az Úr más bitón? Létezhet-e világderítőbb csattanó a Föltámadásnál?

8. Hol vagyok? Ha a Valóságban, a Föltámadottal, akkor derűmet el nem veszíthetem.

● Czakó Gábor

A Biblia az élet könyve

A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága és az Evangélikus Missziói Központ - Magyar Evangélikus Rádiómisszió által meghirdetett *A Biblia az élet könyve* fotó- és verspályázat nyertesei

Banka Gabriella: A Biblia az élet könyve

Napfényes délután, keskeny
Árny vetült a ház tövébe.
A nyárikonyha küszöbére
Ült pihenni nagyanyám,

S megnyugodott keze a régi Biblián.
Távolról lestem égi örömére,
Mely csendes volt, mint jég alatt a folyók,
És fenséges, mint magasló hegyek.

Nem értettem, honnét az ünnepély.
A parasztudvarba térő, fényes sereg,
Diadalmas angyalvonulások,
Drága vendéget sejtető készület.

Csodáltam, hogy nem értem, és mégis
Szívemen át zuhog a tartalom,
Ahogy ott ült és olvasott nagyanyám,
Meghitt magányban, s hullt rá az irgalom.

A könyvön át egy másik,
De ugyanebben létező világ,
Átlépett a látatlanból, s vonzott
A délutáni langyos légen át.

Lelkébe szálltak a könyvből a szavak,
És gyógyítottak szürke gondokat,
Mélyen ülő, régi, gennyedő sebet,
Csalódást, gyászt, bajt, betegségeket.

Megbékélten, és megnyugodva ült
A nyárikonyha küszöbén nagyanyám,
Kit sok dolgos évnek szorgos napja tört,
Pihent vasárnap és élete alkonyán.

Isten lépdelt a könyvön át felénk,
Üres vályúnál zokogó barátom,
Testvérem, ki nem is tudod tán,
Hogy testvéredül vagyok a világon.

Isten szólít lapjain keresztül,
Bárhol legyél, ő bárhol megtalál,
Hited helyezd egyedül belé,
S nem érint a második halál.

Térképed nincs, ha nincsen Bibliád!
Iránytűd sincs, ha nincsen csillagod!
Parttalan létben hányódó hajón,
Vad viharokban nincsen horgonyod!

A könyvek könyve Istentől megírt,
Élő vizet a forrásból merít:
Árad s apad a világ összes könnye,
A Biblia az élet igazi könyve.

Sötétben vagy, ha nincsen Bibliád!
Fogoly vagy, ki nem kap levelet,
Éhező tűsz, orvul lopott zsákmány,
Ha Jézusod nincs, nincsen életed!

Nélküle halottak vagyunk!
És mert halottak, süketek s vakok.
Hányódó rönkök gyökértelenül,
Hazánkat vesztett otthontalanok...

...Könyvébe mélyedt, s a lapokon át,
Itta és ette az Isten szavát,
Kinek hála, hogy láthattam egyszer,
„Nem csak kenyérrel él az ember."

Minden csendes ünnepet,
Mint kendőt a vállára terített,
S kezében tartva Bibliáját,
Az Istennel beszélgetett.

(első helyezett)

Tóthárpád Ferenc: Veled vagyok egész

„Én már romlott vagyok, de, ha
szeretsz",
Sokkal könnyebb ez a kereszt,
Mi rám nehezedik,
S nem kell félnem, pedig
Térdig járok a mocsokba',
Titkot rakok a titokra.

Én már romlott vagyok, de te tudod
– mert tudnod kell, amit tudok –,
Bajra a baj tetéz.
Veled vagyok egész,
És csak tőled vagyok magam!
Nincs rá rosszabb, se jobb szavam:

Egész, egész, egész! Üvöltöm, hogy
Egész! S a Föld forog, forog,
Az ég meg tántorog,
Mígnem eléd rogyok.
Földön-égen minden hamis!?
Uram! Maradj velem Te is!

(Az első sor Berda József *Szent Sebestyén százados* című verséből való)

(megosztott harmadik helyezett)

Az élet könyve Horváth Márta – 3. helyezett

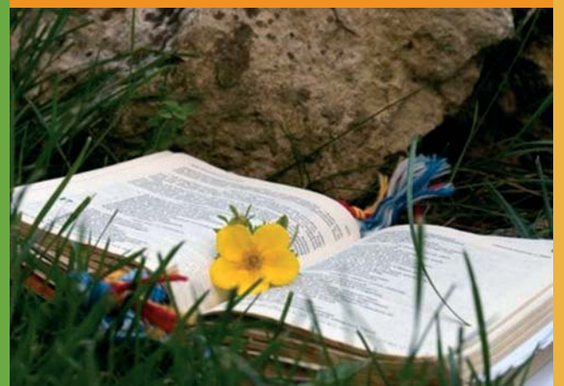

Nagy János: Nagyhét

(1)
mert a szívek őrzik,
nem szavak
s nem akar lenni más,
csak egy

benned és csak általad –

(2)
te értelmet és fényt adsz
minden napnak, megtalálsz,
én megtalállak –

csak létezel –

adsz, s megtanítasz adni,
bátorítást, mosolyt, hitet,
benne a semmit és a mindent –
s bár nem hirdetlek fennen,
hangos szóval,
mégis árnyék akarok lenni –

ha nem vagy velem,
világtalanná válik ez az éjszaka

(3)
magam úgy tudom,
hogy tudlak téged,
bár nem lát szemem,
ez a puszta lélek,
mint kongó harang
ebben a csendben –
őrzöl hűségesen,
mert én vagyok az út,
s alattad a kereszt

(4)
a test és a lélek ruhája
semmivé szakad hirtelen
így lesz önmagából kizárt,
már semmit nem ér az értelem –

lét s a jelenlét hiánya,
a mindenség maga,
kapaszkodom mélyülő gyökerekkel,
ö bennem a híd, s ki vagyok én –

a hídnak melyik oldala

(5)
Ő
most
egymaga van,
teste lehúzza a keresztet,
távolról
jött,
s itt
maradt –
egy kiszakított
jaj
verte
élet

(6)

tőled kaptam a hitet
hisz apró gyertyaként lobogok –
bennem csendes a lélek,
hisz csak parányi csillagod vagyok –

(második helyezett)

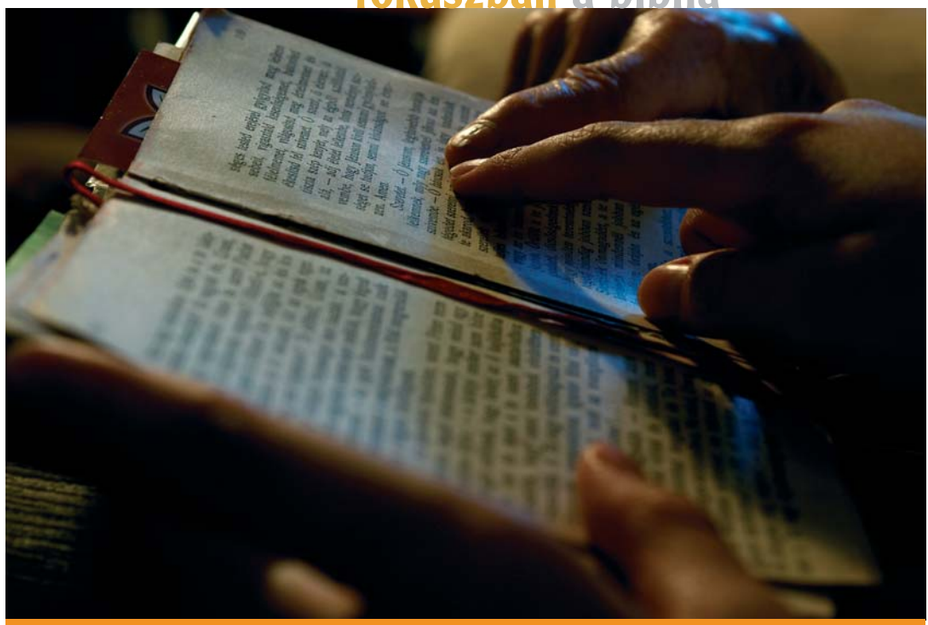

Kövesd! Molnár Júlia Dóra – 1. helyezett

Pataki Edit: A Biblia

Benned a mérce,
benned a példa,
ókori népnek
szép hagyatéka.
Benned az erkölcs,
benned a törvény,
balgatag és bölcs
útjain is fény,
benned a mérték
újkori népnek
benned az érték,
égi szövétnek,
bűnsivatagban
tiszta oázis,
hol nyugalom van,
szentige-balzsam,
támasz a bajban,
szívbeli nagy kincs,
gyógyír a sebre,
bővizű forrás
mert epekedve
vágyakozunk Rád.
földi halandó
égi vezére,
szép, örök és jó,
mennyei része,
síron is élő,
isteni szózat,
jóra vezérlő
fényteli csillag.

(megosztott harmadik helyezett)

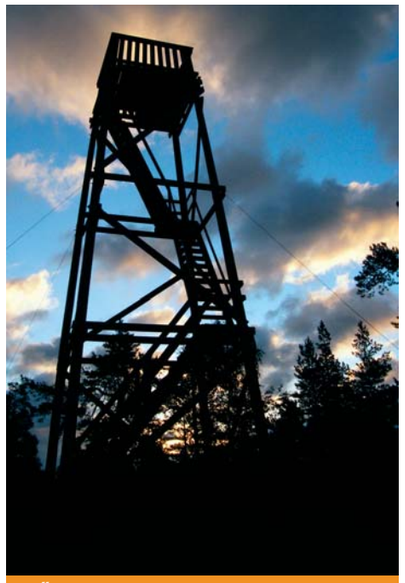

„Őrhelyemre állok" Koren Pál – 2. helyezett

Könyvjutalomban részesültek még a versek alkotói közül:

Pecznyik Pál
Csorba István
Molnár Amarilla
Kerepeszki Anikó
Molnár Krisztina Rita

A Biblia kitöltötte az életét

Sztehló Gábortól kapta az első biblialeckéket és a konfirmációi úrvacsorát a szerény körülmények között, egyedül élő 82 éves Hernádi Gyula bácsi. Aktív éveiben műszaki pályán, gépészmérnökként dolgozott. Életében ugyan volt egy időszak, amikor lazított a kapcsolaton, de el sohasem hagyta az evangélikus egyházat. Amikor csak tehette, járt gyülekezetbe, közösségbe is.

„Bizonyosságot kell szereznem" – gondolta, amikor nekifogott a Biblia elolvasásának, feldolgozásának, amit igazi mérnöki precizitással végzett el. A tizenöt-húszszori elolvasás közben jegyzeteket készített, aprólékosan átvizsgálta a sorokat, pro és kontra érveket keresett egy-egy állításhoz, felismeréshez. Ezeket összegző, *Valahová tartunk* című – nagyobb részt már összerendezett – munkája szerencsére szakértő kezekbe került, s bár még keresik kiadóját, bízhatunk benne, hogy egyszer megjelenik nyomtatásban. Számot adva egy idős ember világlátásáról, tükrözve mélységes hitét és átalakulását is.

Hogyan találkozott a Bibliával?

Az élet nagyon érdekes, hiszen az egyik oldalról borzalmas, hogy egyedül maradtam, az azonban jó, hogy mérhetetlenül sok szabadidőt kaptam. Így akadálytalanul olvashattam a Bibliát, és elégíthettem ki kíváncsiságomat. Ami nem kis részben műszaki gondolkodásomnak köszönhető, hiszen – bármennyire is meglepő – a könyvek könyvével való ismerkedés hasonlít a mérnöki munkához. A mérnök tervez, alkot, s ebben a legfontosabb szempont a biztonság. Hasonló módon, a biztonság a legszükségesebb, amikor arra az alapvető kérdésre keressük a választ: van-e Isten? Én is úgy éreztem, biztosra kell mennem, teljes biztonsággal kell megtudnom, hogy létezik-e Isten, s ha igen, hogyan viszonyul hozzánk. Az érettségiig vallásos környezetben nevelkedtem, ám ahogy ismerkedtem a világgal, több dolog kiváltotta a nemtetszésemet, sőt az ellenkezésemet is. S jóllehet nem mondhatnám, hogy hitetlenül éltem le az életemet, de csak a nyugdíjhoz közeledvén határoztam el, hogy bizonyosságot szerzek a Bibliából. Sok-sok olvasás, az egész megismerése után azonban az ellentmondások lassan megszűntek, minden érthetővé vált, így megszereztem a várva várt bizonyosságot is. Meggyőződésem, hogy ezeknek a bonyolult, nehéz, az élet meghatározó kérdéseinek a feldolgozásához, megértéséhez segítségemre volt rendszerességem és mérnöki pontosságom.

„Szükségünk van a hitre, mert ez jelenti azt a különleges szemüveget, mely eligazít a földi káosz, a vakság és a reménytelenség közepette."

Miközben a Bibliával foglalkozott – sőt egyre jobban kitöltötte az életét –, a mindennapjaiban is megmutatkozott kiteljesedő keresztyén szemlélete?

Igen. Nem csak olvastam, de úgy érzem, meg is éltem a keresztyénséget. Istentiszteletre jártam, segítettem, ahol és akinek csak tudtam, és igyekeztem Jézus Krisztushoz méltó módon élni. S miközben egyre jobban elmerültem a Biblia olvasásában, kérdéseket és válaszokat kerestem. De aprólékosan kigyűjtöttem például azt is, hogy Isten neve hányszor és hogyan található meg az Ó- és az Újszövetségben.

„Ha örök életre vágyunk, akkor olyan ételre van szükségünk, mely biztosítja ezt."

Megváltoztatta az életét, hogy alaposan megismerte a Bibliát?

Hogyne! Ennek kapcsán vetődött fel az is: Lehet, hogy célja van velem Istennek? Nem csak a Teremtőhöz való viszonyom lett más, de az emberekhez, sőt még az

„Az emberi lélek is – ha befogja az isteni sugarakat és a Lélektől lángra lobban –, lehet lámpásunk az örök életre vezető úton."

állatokhoz való is. Egy viszonylagos és egy meggyőződéses kapcsolat között pedig ég és föld a különbség.

„Aki alázatos szívvel közeledik Istenhez, meg akarja érteni a szavát, az meglátja az összefüggéseket."

Mit jelent Önnek most a Biblia?

A központot. Folyamatosan olvasom, keresem és meg is találom a válaszokat benne a konkrét napi gondjaimra, problémáimra, kérdéseimre. Hiszen Bibliát olvasni nem csak szükséges, de vigasztalás is. Emellett pedig igen fontos lett számomra az evangélikus énekeskönyvünk is, mivel úgy látom, hogy minden énekünk egyben egy-egy imádság is.

● Gyarmati Gábor

Az idézeteket Hernádi Gyula: Valahová tartozunk című művéből válogattuk.

fókuszban a biblia

Hernádi Gyula verse
Dallama: Jer, dicsérjük Istent
(Evangélikus Énekeskönyv 40. ének)

Csütörtök van ismét, nevedben összejöttünk
Amiként ígérted, legyél ismét közöttünk.
Mindannyiunk atyja, áldjuk szent nevedet,
Te vagy vigasztalónk, Te vagy a szeretet.

Drága szent fiadért bocsásd meg bűneinket,
A Te ösvényeden vezess tovább is minket.
A Szentírás legyen örök útmutatás, hogy
Részünk lehessen boldog feltámadás.

Elvezetni Hozzád csak a Szentlélek képes,
Szívünkben Ő legyen az Úrtól kapott mécses
Az ő késztetése pedig más nem lehet,
Csak engedelmesség, hit, hűség, szeretet.

„Igyál csak, halacska!”

Az élet nehézségei, bajok, betegségek elkerülhetetlenül kísérik az ember életét, éljen bárhol a világban. De a jó hír az, hogy ahogyan a problémák elől nem lehet elmenekülni, úgy Isten elől sem lehet eltűnni. Isten szeretete szülőházájától távol érte utol azt a „szerencsét próbálni” induló fiatal lányt, aki ma már elképzelhetetlennek tartja, hogy napjait az Úr nélkül élje. Erről szól bizonyságtétele.
Éva Vágréti Cockrille több mint húsz éve él az Egyesült Államokban, Coloradóban, ahol grafikusként dolgozik.

Igéddel feltöltődve

„Isten patakja tele van vízzel” (Zsolt 65,10).
A minap ezt olvastam Spurgeontől: „Igyál csak, halacska!” – mondta Folyó Atya a pici halnak, amikor az félt, hogy szárazra issza a folyót, és nem marad benne több víz –, „az én folyóim ki nem apadnak soha!”
„Lélegezz csak bátran!” – mondta Föld Anya az embernek, aki a hegytetőn állva, aggódva tekintett körül, hogy fellélegzi az atmoszférát, elfogyasztja a levegőt. „Lélegezz, amennyit csak akarsz, az én tárházaim ki nem apadnak soha!”
„Ne aggódj, egérke!” – mondta József a kisegérnek, amikor az ijedten nézett körbe a hétévi jólét után.
Milyen kicsinek képzeljük sokszor a hatalmas Istent! Spurgeon így buzdít: Bízzatok Istenben mély hittel! Kicsiny hittel bejut ugyan lelketek a Mennyek Országába, de a hatalmas hit elhozza lelketeknek a Mennyek Országát már most, ide!
Isten Igéje élő és ható! Hatalmas erő! Isten tárházában óriási értékek vannak a mi nevünkre írva! Ne hagyjátok Isten ajándékait kibontatlanul! Olvassátok az Ő Igéjét, ismerjétek meg, kicsoda az Isten! Használjátok az Ő készleteit!

Igédben reménykedve

„Előre megmondtam a jövendőt (…): megvalósul tervem!” (Ézs 46,10)
Amikor 1993-ban kiderült, hogy mellrákom van, Miki kisfiunk csak hét hónapos volt, az idősebbik gyermekünk pedig ötéves. Miközben egyik orvostól a másikig mentünk, így imádkoztam: „Uram, Te tudod, mi a szándékod, a Te terved fog megvalósulni, de ki fogja felnevelni a gyerekeimet? A férjem jó apa, de én vagyok a mamájuk! Uram, mi mindig fontosabbnak gondoljuk magunkat, mint kellene. Te vagy Miki mennyei Atyja, tudom, Te sokkal jobban szereted őt, mint ahogyan én valaha is szeretni tudom. Te tudod, mi a legjobb neki!”
Az Úr elvezetett minket egy idős orvoshoz, akinek több mint ötven éve a mellrák a szakterülete. A vizsgálóban így imádkoztam: „Uram, minden orvos mást mondott, hogy hol és mennyi daganat van. Sokan csak helyi kis műtétet javasoltak. Tudni szeretném az igazságot! Meg fogom kérdezni ettől az orvostól, hogy mit ajánlana, ha az ő lánya lennék.”
Ő radikális műtétet javasolt, és egy tapasztalt sebészhez irányított, aki húsz éve kizárólag mellműtéteket végez. Az idős orvosnak igaza volt, a kis helyi műtét nem segített volna, de a teljes melleltávolítás megőrizte az életemet.
Miki ma már tizenhat éves. Az Úr itt tartott, megengedte, hogy velem nőhessen fel! Hála legyen Neki szeretetéért, kegyelméért!

Igédre szomjazva

„Utánad szomjazik lelkem, (…) mint kiszikkadt, kopár, víztelen föld” (Zsolt 63,2b).
1985-86-ban erősen vonzott magához Isten. Találtam egy kis kápolnát, ahol 50-60 keresztyén jött össze rendszeresen. Addig még nem olvastam a Bibliát, megrendültem, hogy semmit sem tudok Isten igéjéről. Hogyan fogom ezt mind pótolni? Küszködtem a rendszeres olvasással, de idővel kezdett bántani, amikor kihagytam egy-egy napot. Olvastam egy keresztyén testvér írását, aki arra biztat, hogy a nap első feladataként találkozzunk az Úrral. Találtam egy sarkot, és alig vártam, hogy leülhessek a Bibliámmal és a reggeli kávémmal. Az a kis sarok napi találkahellyé vált. Jó volt felkelni, mielőtt a gyerekek és a férjem felébredtek.
Régebben úgy tűnt, hogy reggelente nehezen ébredek, de Isten kegyelméből ez is megváltozott. Egyre jobban megismertem ezt a Hatalmas Istent, napról napra beszélt hozzám. *„Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága.”* (Zsolt 119,105) Igéje azóta is ellát mindazzal, amire naponta szükségem van! Bőségesen adja ajándékait, *„hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített”* (2Tim 3,17).

Igéddel imádkozva

„Öntsd ki szívedet, mint a vizet, az ÚR színe előtt! Emeld föl hozzá kezeidet gyermekeid életéért!” (JerSir 2,19)
1996 körül szükségét éreztem, hogy valakivel rendszeresen együtt imádkozzam a fiaimért. A rádióban hallottam a Közbenjáró Édesanyákról (Moms In Touch International). Tetszett, hogy az anyák rendszeresen találkoznak, és csakis imádkozással töltik az órát, nincs kávézás és csevegés. Igeolvasás, éneklés, néhány perces hangtalan bűnbánat, hálaadás és utána könyörgés Isten igéjére építve. Találtam két anyát, akikkel találkoztunk hétről hétre. Később egyre többen lettünk. Ma már számos imádkozó csoport van a környéken. Azóta más városba költöztünk, és ott is találtam imádkozó anyák csoportját. Régi lakhelyünkön élő, első anyatársammal, Donnával azóta is imádkozunk rendszeresen telefonon.
„Vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok (…), mindent leküzdve.” (Ef 6,13) A Közbenjáró Édesanyák imaköre megtanított imádkozni az Igével, nem csak a magam szavaival. Isten Igéjét semmi nem helyettesíti.

Igéddel örökre

„Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk igéje örökre megmarad.” (Ézs 40,8)
Sokszor hallom gúnyosan: „Isten szava? Honnan tudod? A Bibliát emberek írták.” Én viszont tapasztaltam, hogy Isten, akit ismerek, hatalmas! Minden hajszálunkat számon tartja. Ő teremtette a világmindenséget is, nem kell attól félnem, hogy Ő egy tehetetlen valaki, aki engedi, hogy csak úgy összevissza irkáljanak a nevében. Mennyei Atyánk célja a Szentírással, hogy te és én pontosan azt halljuk Tőle az igén keresztül, amit Ő mondani akar! Képes rá, hogy szavait hitelesen írassa le, mert Ő Isten. Nekünk pedig elküldi Szentlelkét, aki megtanít meghallani és megérteni az Ő szavát! *„Mert aki hegyeket formál, és szelet teremt, aki tudtára adja szándékát az embernek, aki hajnalt és alkonyatot alkot, és a föld magaslatain lépked, annak neve: az ÚR, a Seregek Istene.”* (Ám 4,13)
„Ami ugyanis nem látható belőle: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható. Ennélfogva nincs mentségük...” (Róm 1,20)
Testvérem, igyad csak Isten kimeríthetetlen elő vizét, és engedd, hogy bensődből élő forrás fakadjon!

● Éva Vágréti Cockrille

Erőszak a Bibliában?

Szemelvények a kérdéssel foglalkozó teológusok gondolataiból

„Maga az erőszak és erőszakmentesség témája az 1980-as évektől került a bibliai gondolkodás homlokterébe. Régebbi bibliai lexikonokban hiába is keressük az „erőszak” címszót, de teológiai lexikonokban sem találkozunk velük. Minden bizonnyal az 1960-as évek diáklázadásai a nyugati országokban és a forradalmak eltiprásai a keleti blokk államaiban, az úgynevezett ››felszabadítás-teológia‹‹ megjelenése Latin-Amerikában, a katonai szolgálat megtagadása, illetve alternatív letöltése – ami nyugaton sem ment zökkenőmentesen – tették szükségessé az erőszak bibliai reflexióját… Sokaknak mindig is gondot jelentett az Ószövetséget olvasva az erőszak, az átok betöltése egyes városokon, az ellenség megátkozása az úgynevezett átokzsoltárokban, és még folytathatnánk. A mai ember megkérdezi: Mindez hogyan egyeztethető össze az „*Isten a szeretet*” (1Jn 4,16) újszövetségi gondolatával?” (Kocsi György: Az Ószövetség és az erőszak)

„Vajon tapasztalatok híján mi olvasható ki egy olyan könyvből, mint a Biblia? De van-e olyan ember, aki nem rendelkezik valamilyen tapasztalattal az erőszakról, aki nem szenvedett el, vagy nem gyakorolt még erőszakot életében?... Legelőször is hagynunk kell, hogy elkísérjen bennünket a könyvek könyve, más szóval engedjük érvényre jutni a Biblia botrányát, a benne található erőszakot. Nem kell sem támadnunk, sem megvédenünk, még kevésbé azzal vádolnunk, hogy egy régi korszak és távoli kultúra sajátja. Ezzel közömbösítenénk az üzenetét. Túlzott egyszerűsítés volna egyébként, ha a bibliai erőszak kérdésének vizsgálatát kizárólag az Ószövetségre korlátoznánk, hiszen az erőszak… a Biblia mindkét könyvében mindvégig jelen van… A Biblia megbotránkoztat. E botrány azonban felfedi az igazságot az emberről.”
(Paul Beauchamp SJ, exegéta)

(Ezzel kapcsolatban a francia irodalomtudós és kultúrtörténész, René Girard nagyon plasztikus képet használ. Míg a világirodalom java része az emberi természet sötét oldalát fátyol alá rejti, a Bibliában ez feltárul: „A patkányok kijönnek az utcára.” K.I.)

„Egy olyan erőszakos valóságban, mint az ókori Kelet, az erőszakos istenképeknek más a jelentése, mint egy meszszemenően békés valóságban… Egy erőszakos világban egy olyan istent, aki nem tud szintén erőszakosan beavatkozni, az a veszély fenyegeti, hogy nincs hatalma, és ezáltal részben haszontalan isten…”
(Gerlinde Baumann, ószövetségi és rendszeres teológus)

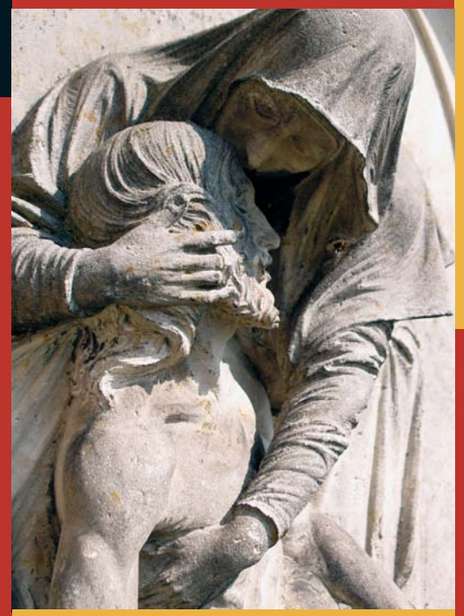

A vallási háttéren született erőszak néhány történeti példája:
A hindu thug-mozgalomban az útitársak leölése áldozatnak számított Káli istennőnek; a buddhista dzsisu-szerzetesrend tagjai tábori lelkészként szolgáltak a (kegyetlenségéről hírhedt) japán hadseregben; a zsidó zelóták a megszálló hatalom elleni fegyveres felkelésben hittek; a keresztesek egész városok lakosságát irtották ki; a XI-XIII. századi Szíriában a merénylők az iszlám dzsihád katonai értelmezésének voltak hívei; a szikhek évszázadokon át vívtak gerillaháborút a hinduk ellen.

„Akik a Bibliának azon részét írták, amelyet mi Ószövetségnek nevezünk, általában nem hallgatással reagálnak az emberi szenvedésre. Úgy vélték, hallgatni istenkáromlás volna – Isten becsületébe gázolnánk, ha adósai maradnánk az igazsággal *(Eberhardt Jüngel)*. Az emberi élethez pedig szükségszerűen hozzátartozik a szenvedés és nyomorúság megtapasztalása is. A mai emberekkel ellentétben, akik hajlamosak palástolni a gyászt és a gondot, a lelki, testi, anyagi szükséget, az Ószövetség azt mutatja, hogy a hívők az emberi létnek ezt az igazságát nem hallgatták el, hanem beszéltek róla, és Isten előtt is szóvá tették bajaikat… Az imádságnak ez a formája kevéssé ismert a keresztények körében.”
(Thomas Hieke, ószövetségi szentírástudós)

„A primitív mítoszok és rítusok mindig az üldöző szempontjait érvényesítették… A zsidó-keresztény szövegek azonban az üldözött nevében beszélnek. A zsoltárokban és a prófétáknál mindig az áldozat az, aki beszél. Az Ószövetségben még megtalálható az üldöző elátkozásának tendenciája. Az Újszövetség azonban a bűnös utáni kutatgatást megszünteti. Itt nyíltan olvasható, hogy az üldözők nem tudják, mit cselekszenek. Az áldozat nem akar bosszút állni másokon, hanem elfogadja a feláldozódást. Krisztust megölték, mert ő nem volt hajlandó ölni. Ez az egyetlen tény az egész – de ez a végtelen…” (René Girard)

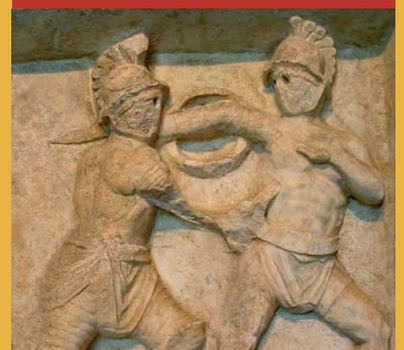

Ószövetségi környezetrajz – asszír szövegrészlet Asszurbanipál királyról:
„Asszur és Szín *(asszír istenek)* a korona urai, régtől fogva királyság birtokosai, engem már anyám méhétől az asszírok országának pásztorává rendeltek. *(Majd elmondja, hogy apjának szövetségesei föllázadtak Asszur isten ellen, megszegték a szerződést, ezért megbízták őt azzal a fontos dologgal, hogy ezt a szerződést helyreállítsa.)*
Saji, Pintiti, Szinu városok összes lakóit – akik ezekkel a királyokkal tartottak, és gonoszat terveltek Asszíria földje ellen –, kicsiket és nagyokat, megöltük fegyverrel úgy, hogy egy sem maradt közülük életben. Holttestüket póznákra függesztettük, bőrüket lenyúztuk, és befedtük velük városuk falait.”

● Összeállította: Kovács Imre

Légy hídember!

Ha még nem tetted volna meg… Csatlakozhatsz Andráshoz

Kedves Hittestvérem!
Egy laikus András elfogult javaslatát, adventi nyílt levelét olvashatod a gyülekezet életben maradásáért; s ennek kulcsa a személyes tanítvánnyá létel és tanítvánnyá tétel, mert Jézusnak is fontos volt az egy életben maradása. S ebben a lélekmentő munkában nem nélkülözhetjük ma sem a Jézus és Péter életét összekötő hídember, *András* apostol példáját – a szemtanú János evangéliumának híradása alapján.

Idén az új egyházi esztendő első vasárnapján, november 30-án ünnepeljük András apostol emléknapját. Ő híddá lehet Isten öröknaptárjában és az életed sorsfordulóján is, amikor átmentél a régiből az újba. Példája nyomán még ma eldöntheted a szívedben, hogy ebben a Jézus-évben Te is csatlakozol-e Andráshoz. Mit tett ő? *Élő híddá lett* a testvére számára. András legfontosabb tettét így jegyzi fel a Szentírás: „*A kettő közül, akik ezt hallották* (Keresztelő) *Jánostól* (hogy: „Íme, az Isten Bárányа!”) *és követték őt* (Jézust), *András, Simon Péter testvére volt az egyik* (a másik János apostol). *Ő, mihelyt találkozott testvérével, Simonnal, ezt mondta neki: „Megtaláltuk a Messiást!” – (ami azt jelenti: Felkent). Odavitte Jézushoz…* (Pétert)” (Jn 1,40–42)

Tehát *három* eseményben csatlakozhatsz Andráshoz.

Először: *követheted* Jézust, mert elfogadtad a tanúságtevők (lelkészed, szüleid, lelki testvéreid) bizonyságtételét, akik azt mondták el neked is róla, hogy Ő az Isten Báránya.

Másodszor: *ezt a jó hírt*, az evangéliumot és a személyes találkozás örömét *rögtön elmondhatod testvéreidnek*, embertársaidnak, kezdve a hozzád legközelebb állókon. De András nem elégedett meg a személyes hitre jutás élményével s annak továbbadásával – „*Megtaláltuk a Messiást!*” –, hanem azt szerette volna, hogy ez a csodálatos találkozás testvérének is osztályrésze legyen, ezért Jézushoz vitte őt. Nem tudjuk, hogy leleményes szeretetével ezt hogyan tette, miként lett élő híddá ennek a férfinek a teste-lelke; csak a végeredményt látjuk: Pétert is Jézusnál, valamint a Kőszikla név adását.

Harmadszor: *miután Jézushoz csatlakoztál, életfolytatásoddal*, szavaiddal, tetteiddel, imádságaiddal *Jézushoz viszed először is szeretteidet*. S így lehetsz Te is „hídember-Andrássá”. A tanítványnak ma sincs fontosabb feladata, mint hogy bizonyságot tegyen a szívében élő meggyőződésről: Csak az élő Jézus Krisztusban való hit által van örök életem, és Ő adhat egyedül üdvösséget!

A christianus *Jézus missziói parancsának engedelmeskedik*. Ahogy András volt Péter „misszionáriusa”, úgy hozzá csatlakozva, mai tanítványként, Te is *képes vagy erre*, mert számodra is érvényes Jézus egyértelmű kijelentése, küldő szava és biztató ígérete (Mt 28,18–20 szerint).

A „férfias” hídember névnapja jó alkalmat kínál arra, hogy mindezek ismeretében így *csatlakozhass* az Újszövetség első misszionáriusához, *András apostolhoz*, s ehhez még külföldre sem kell utaznod! S emiatt minden bizonnyal nem az „András-kereszten” kell befejezned földi életed. De előbb engedd meg, hogy életutadon hozzád is csatlakozzon Jézus, mint az emmausi tanítványokhoz! És felismered őt, aki az élő vizet is adja neked! Így valósulhat meg leghőbb imádságod a Te szolgálatod által is: „Uram, adj ébredést és újulást gyülekezetemben, egyházamban, hazámban, és kezdd rajtam!” Úgy legyen!

El Greco: Szent András apostol

● Garai András
www.garainyh.hu

A Biblia műfaja és célja

Képzeljük el, hogy egy kis vegyesboltban az előttünk álló vásárló kér két liter kenyeret és három kiló tejet! A kis gondolatjáték meglehetősen abszurd, mégis sokan hasonlóan gondolkodnak a Bibliáról. Számon kérik például a teremtéstörténeten a világmindenség létrejöttének legfrissebb elméleteit. Az evangéliumok bizonyos részletekben más-más sorrendben írják az eseményeket. Időrendi ellentmondások miatt megbízhatatlan történetírásnak tartják. Olyasmit kérnek számon a Szentíráson, aminek továbbadása nem tartozik elsődleges céljai közé. Eközben éppen azt veszítik szem elől, amit Isten igéje mindenképpen át akar adni, és át is tud adni minden nemzedéknek.

Irodalomórán verset a költemény adott műfaji kritériumai alapján elemeztünk, regényt pedig a regénynek megfelelőkön. Eszünkbe nem jutott volna a regény kritériumainak hiányát számon kérni például egy ódán, és viszont is igaz ez. Ahhoz, hogy értsük és ne félreértsük a Biblia szándékát és mondanivalóját, fontos meghatároznunk annak műfaját. Közelítsünk fordítva: Mi NEM a Szentírás műfaja?

Ahhoz, hogy értsük és ne félreértsük a Biblia szándékát és mondanivalóját, fontos meghatároznunk annak műfaját.

Nem történelemkönyv, bár kétséget kizáróan (és a régészet és történelemtudomány által is igazoltan) történelmi eseményekről is tudósít. Nem természettudományi szakkönyv, bár korának legmodernebb tudományos elméletét vázolja fel kiindulásként a teremtéstörténet. Nem életbölcsességek gyűjteménye, bár az ókori keleti bölcsességirodalom mélységesen szép kincseit találjuk benne. Nem Jézus-életrajz, hiszen pontosat nem lehet összeállítani az evangéliumok alapján. Nem is irodalmi szöveggyűjtemény, bár – például a Jónás könyvét említve – az ókori irodalom páratlan gyöngyszemeivel ajándékoz meg.

Kézzel írott Biblia részlete

A Biblia műfaja: igehirdetés, tanúskodás a természetben, történelemben, emberi közösségekben és egyes emberek életében cselekvő, történő, megtapasztalt Istenről. Ez a műfaj annyiban hasonlít a meséhez (de nem mese!), hogy a mese minden részlete a központi mondanivaló, a tanulság felé viszi, irányítja gondolkodásunkat. A részletek így a lényegi mondanivalót szolgálva szabadon rendezhetők el – ez az oka például az evangéliumok történeti sorrendjében található különbségeknek.

A Biblia műfaja, az *igehirdetés, tanúskodás* egyetlen pontosan meghatározott központi célra irányul. Ezt a célt így találjuk: „*Ezek pedig azért írattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében!*” (Jn 20,31)

● Kovács László

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Kitekintés

A bibliafordítás helyzete ma

6912 a ma létező nyelvek száma a világon

2251 azon nyelvek száma, amelyeken a Biblia egyetlen része sem érhető el (holott erre nagy az igény)

193 000 000 azon emberek száma, akik ezt a 2251 nyelvet beszélik: ők azok, akik számára bibliafordító projekt még nem vette kezdetét

1953 a jelenleg folyó bibliafordítási projektek száma olyan népek számára, akiknek még nincs anyanyelvi Bibliájuk

150 000 000 azoknak a száma, akik a Bibliát még nélkülöző 193 000 000 emberből bibliafordítási szempontból a világ három legproblémásabb területén élnek

1168 azon nyelvi közösségek száma, amelyek anyanyelvén megjelent az Újszövetség

438 azon nyelvi közösségek száma, amelyek rendelkeznek a teljes Bibliával az általuk legjobban beszélt nyelven

6 500 000 000 a Föld népessége

Forrás: http://www.wycliffe.org/About/Statistics.aspx

„Szól néked az itt magyarul”

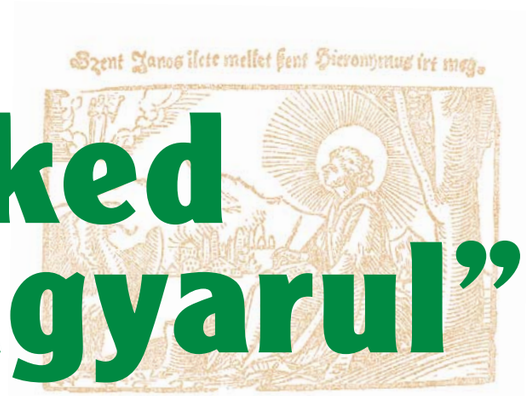

Sylvester János magyar Újtestamentuma

Ki volt Sylvester János?

Visszahúzódó, talán élete vége felé csalódott, magányos tudós, ahogy régebben fogalmazták, *humanista* vagy egyházáért és népéért küzdő *reformátor*? – ez volt kezdettől a Sylvesterrel foglalkozó kutatók kérdése, és ez a mai vitatéma is. Életútja mellőzésével most legyen elég a következő értékelés. Sólyom Jenő professzor így ír róla: „Újszövetségfordítása származhatott humanista indításokból, az eredeti görög szövegre való visszatérését teljesen megmagyarázza Erasmus hatása. Maga a tény azonban az egyházjavítás ügyét szolgálta. Sylvester volt az első, aki Komjáti és Pesti töredékes munkái után az Újszövetséget teljes egészében a magyar nép kezébe adta. E cselekedete Luther igazi tanítványává avatta.” Sólyom Jenő szerint – és meggyőződésem szerint is – Sylvester Jánosban „egyesült” a humanista és a reformátor. Ebben a sorban és vonakozásban páratlan és talán egyedüli volt.

Mi a jelentősége az 1541-ben megjelent nagy művének?

Ideje már feltennünk ezt a második kérdést is. S erre a kérdésre több válasszal is lehet és kell élnünk.

„Sylvester János Újtestámentum-fordítása volt az *első Magyarországon nyomtatott magyar nyelvű könyv”* – egy méltatóját idézve. A kutató folytatja is: „A kötetet már ez a körülmény önmagában nevezetessé tenné, ha egyéb nyelvi és irodalomtörténeti jelentősége nem lenne is.” **Sylvester, a három szent nyelv ismerője,** tanítója „beleszerelmesedett” a magyar nyelvbe. Született egy latin-magyar nyelvtana korábban, amit eredetileg fiának írt, s ebben ír a magyar nyelv szépségéről, ezt akarja későbbi nemzedékeknek is átadni; különösen szépen beszél a magyar virágénekek kifejezőkészségéről és szépségéről. Ezért írhatta többek között a szép, bevezető disztichonba: „Szól néked is az itt *magyarul*”. Eddig is szólt „zsidóul, görögül, vígre deákul”, sőt addigra sok más nyelven is (többek között Luther Márton szolgálata által németül is), de most a magyar népnek szólal meg magyarul. Szolgálata tehát a könyv kiadásával – gondoljunk csak bele, hogy a három részre szakadt országban éltek! – **a magyar nép és nyelv szolgálata** volt, nem egyszerűen „tudós” cselekedet.

De az 1541-ben megjelent első magyar könyv **jelentősége ennél sokkal több** volt: *az evangélium, az Isten igéje átadásának, a nép kezébe adásának szolgálata is.* Forduljunk megint magához Sylvesterhez, és kérdezzük meg, miért is adta magát erre a munkára? „Amikor elgondolkodtam és hosszasan eltöprengtem azon, mi módon tudnék ezekben a nehéz időkben *az Istentől nekem juttatott kegyelem által magyar nemzetemnek használni, semmi jelentősebb nem ötlött eszembe. (…) Számunkra az események e hatalmas viharában és zűrzavarában, amikor már szinte a végső elkeseredéshez jutottak, ez üdvhozó horgonyt jelent, amelyhez menekülhetnek, és amelytől vigasztalást és reményt kérhetnek. (…) Úgy láttam, hogy ha valaha, akkor különösen e században van szüksége e nemzetnek erre az isteni törvényre. (…) Manapság sok ezer keresztény szenved még az egyiptominál is súlyosabb szolgaságot, nemcsak testében, hanem lelkében is.”* Leírja ajánlásában, hogy ez megmentő erővé válhat népe életében, és szabaddá lehet igazán! Sylvester számára ez volt a **Biblia éve!** Sokan „reklámfogást” sejtenek a Biblia éve kimondásában és alkalmaiban, pedig ennél többről van szó: Isten a nemzet, sőt a világ menekülésének útját kínálja fel a Bibliában. Más menekülés nem létezik senki számára sem. Nem régi, ósdi történet, hogy a Biblia valakinek életét megváltoztatja, megmenti. Erre ma is vannak tanúk, többek között e sorok írója is.

De tovább kell még lépnünk. Sólyom Jenő bátor volt ezt is leírni Sylvester könyve magyarázatában: „abban a korban az egyedül megigazító hitnek ilyen erős hangsúlyozása *a lutheri reformáció* elfogadását jelentette.” Fordításában az evangéliumok és levelek előtt **magyarázatot ad a fordító.** A Rómaiakhoz írt levél előtt ezt olvassuk: „Fő értelme, hogy minden nipek, akár zsidó nemből valók legyenek, akár pogány nemből valók, csak az Krisztusban való hűtnek általa nyerjik meg az Úr Isten előtt való megigazulást. Azaz az Úr Istennek irgalmasságából üdvözüljenek, nem az ő érdemekből, de mely irgalmasságot sem meg nem foghatnák, sem meg nem nyerhetnék, hanem csak az hűtnek általa. **Mert hiszik, hogy az Úr Isten irgalmas,** hiszik, hogy az ő szent fiának ártatlan vére hullásának és halálának érdemének miatta az egész világot megengesztelte légyen magának. Ez hűt mellett minden jó életben foglalják magukat, és jó szívvel várják az utolsónapot, amelyen az Úr Isten az ő hűtökért jutalmat ad őnekiek, az ő lelküknek üdvösségét. Ez a keresztény hűtnek summája.” Vagyis amikor ilyen szűkszavúan fogalmaz: „Szól néked az itt magyarul” – akkor **Jézus Krisztusról szól.** Itt bizony az *evangéliumi hitről van szó*, nem kevesebbről.

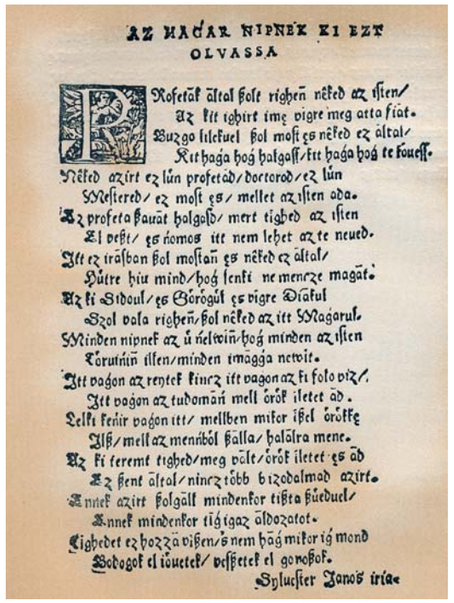
AZ MAGÁR NIPNEK KI EZT
OLVASSA

Rofeták által ſolt righen néked az iſten/
Az kit igirt ime vigre meg atta fiát.
Buzgo lilekuel ſol moſt es néked ez által/
Kit haga hoó halgaſſ/kit haga hoó te kóueſſ.
Néked azírt ez lún profetád/doctorod/ez lún
Meſtered/ez moſt es/ mellet az iſten oda.
Az profeta ſzauát halgaſd/ mert tigbed az iſten
El veſſt/ es nomos itt nem lehet az te neued.
Itt ez irásban ſol moſtan es néked ez által/
Hütre hiu mind/hoó ſenki ne mentse magát.
Az ki Zidoul/es Görögül es vigre Diákul
Szol vala righen/ſol néked az itt Magarul.
Minden nipnek az ű nélwén/hoó minden az iſten
Törvényén iſten/minden imádgja nevit.
Itt vagon az reytek kincz itt vagon az ki folo viz/.
Itt vagon az tudomány mell örök iletet ád.
Lelki kenír vagon itt/ mellben mikor iſzel örökkę
Alſz/mell az menüből ſzalla/halálra mene.
Az ki teremt tigbed/meg vált/örök iletet es ád
Az ſzent által/nincz több bizodalmad azírt.
Annek azírt ſolgáll mindenkor tiſztaſüeuel/
Annek mindenkor tiſztaz áldozatot.
Tigbedet ez hozzá vizen/s nem hág mikor tig mond
Bodogok el iöuetek/ veſſetek el goroſok.
Sylueſter Janos iría.

Amikor tehát az első magyar földön kiadott magyar könyvről, méghozzá éppen az Újszövetség fordításáról szólunk, és annak jelentőségéről, ezt maga Sylvester foglalja össze nekünk bevezető szép disztichonjában – első magyar időmértékes versünkben –, s bárcsak átéreznénk időszerűségét ma is!

„Próféták által szólt rígen néked az Isten,
Azkit igírt, ímé, vígre megadta fiát.
Buzgó lílekvel szól most es néked ez által,
Kit hagya, hogy hallgass, kit hagya, hogy te kövess.
Néked azírt ez lűn prófétád, doctorod ez lűn,
Mestered ez most es, melyet az Isten ada.
Ez próféta szavát hallgasd, mert tíged az Isten
Elveszt és nyomos itt nem lehet az te neved.
Itt ez irásban szól mostann es néked ez által,
Hütre hiú mind, hogy senki se mentse magát.
Az ki zsidóul és görögűl, és vígre deákul
Szól vala rígen, *szól néked az itt magyarul.*
Minden nípnek az ű nyelvín, hogy minden az Isten
Törvínyinn éljen, minden imádja nevét.”

● Kevehází László

Könyvtelen Írásba foglalták nevem

A Biblia éve nagy dolog, hisz mennyit bántották, égették, kobozták el a Bibliát a távoli, reformáció korabeli vagy éppen közelmúltbeli támadásokban az Isten Szava ellen. Van, aki hallott egyet-mást arról, hogy Ceausescu Romániájában hogyan kobozták el a Bibliákat és készítettek belőlük WC-papírt. De most éppen a Biblia évében ne felejtsük el, hogy még a Biblia is „Bibliaellenes". És Jézus is „Igeellenes", amikor éppen a Kísértő idézi neki a Bibliát. Pál apostol például felteszi a kérdést: Van egyáltalán arra szükség, hogy az apostolokat valaki ajánlja a korinthusiaknak (vö:

Az Ő Neve miatt van az én nevem is felírva az Élet Könyvébe.

2Kor 3), azaz szükséges-e az apostoli bizonyságtétel hitelreméltóságát szavatolni-igazolni, egyáltalán bizonygatni? Vagy ahogy ma mondanánk: Mi a garancia arra korunk emberének, hogy a Szentírás isteni ihletettsége, tekintélye még mindig szavatolt? Mert a felvilágosodás óta a Lessing-féle kétely itt a mély: Miért kell a történetiségnek szavatolnia a csodák létezését és bizonyítását? Miért nem maga a csoda igazolja nekem a csoda valóságát? Bármit gondolunk is Lessingről a posztmodern korban, egy biztos: akaratlanul a személyesség fontosságát helyezte előtérbe, minden racionalista dogmatizmusa és talán szándéka ellenére is. Pál, ahogy mondom, „Bibliaellenes", mert azt mondja: A mi ajánlólevelünk ti vagytok, nincs szükség ajánlólevélre, Szentírásra, ti vagytok a megtestesült Szentírás, amelyet ismer és olvas minden ember!

A személy érintettségét nem lehet megkerülni, enélkül ma már nem hat hitelesen egy prédikáció sem, mégha dogmatikailag steril is.

Nos, a világ meglehetősen nehéz helyzetben van. Mert bibliája nem a Biblia, hanem a hitben élő ember. Van, ami nem szentírás, de tetszik-nem tetszik: a világnak te és én vagyunk. Amit mondunk szavunkkal és egész lényünkkel, az a „szentírás". A Biblia a mai kor emberének már *nem* Szentírás. Azt mondja tehát éppen emiatt Pál: A mi ajánlólevelünk nem a Biblia, nem ez szolgáltatja a hitelreméltóságunk, hanem az élő bibliák: ti magatok, korinthusi keresztyének. Más szóval csak látszat az, hogy a Biblia hitelreméltósága forogna itt kockán, valójában a bibliaolvasó hívők hitelreméltósága kérdéses, és következésképpen a világ Bibliaolvasata forog kockán. Ez a nagy missziói kihívás. Az Ige mint *reveláció*, mint *kinyilatkoztatás* tény, és megingathatatlanul ott áll a Bibliában. De az *illuminatio*, a Bibliaolvasó ember *megvilágosodása* kérdéses és esetleg nem szavatolt, hiteltelen (Biblia-) olvasathoz vezet. Van olyan bank, ami stabil és aranyfedezete levédett, hitelreméltó függetlenül az egyszerű polgárok bizalomingadozásától és bizalmuk esetleges megvonásától.

Ha Isten Fia vagy, vesd alá magad a templom ormáról, idéztetik tehát éppen „határhelyzetben" a Szentírás, hisz a kövek és a lábak nem véletlenszerűen vagy ellenőrizetlenül fogják elkerülni az ütközést a Gondviselés „nagy szerencsejátékában" (a játékfüggőség nemhiába egy a számtalan szenvedélybetegség között). Íme így magyarázta, sőt szavatolta a hit „bölcs ideológusa" a Szentírás abszolút tekintélyét a közülünk mégiscsak egyetlen gyermekdedül (és „szerencsétlen"-ül) Hívőnek. A Fiú ellenben magyarázat nélkül pontosan tudta („bízta" Atyját): hogy ez nem az a hit, sőt ez a hitfelfogás a hit sötétbe ugrása lenne. És nem a *hívő* sötétbe ugrása – *hitben*. Ugyan miért éppen csak egy ilyen sokkterápia tudná bennünk a hitet kiváltani? **Lássuk hát kockáztató borzongással: leesem-e, vagy tényleg kifognak az ügyeletes angyalok?** Ha kifognak, miközben felmegy az adrenalinszintem, és a túlélőtúra veszélyfokával egyenes arányban nő a hitem, hogy akkor, no lám, van Isten, akkor majd lehet és lesz hitem is. Tapasztaltam: lett/van tehát hitem. (Miközben persze önáltatva magam esetleg tényleg és reménytelenül balgán azt hiszem: végre van hitem.)

De tényleg van? Nem hitből sötétbe ugrás, hanem a hit sötétbedobása ez. És mint ilyen: Istenkísértés, bárhogy ordítok-panaszkodom vagy érzelgősködöm jóbi pózba vágva magam – Jób hitele nélkül. Kreditválság, bizony van-e a Bibliának a Biblia évében kredibilitása?

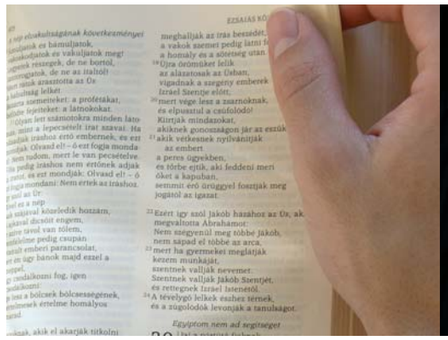

Nemrég még jeles világpiaci szakemberek is azzal próbáltak bennünket megnyugtatni (mint ahogy ez annyiszor ezelőtt is kísértetiesen megtörtént), hogy a gazdasági élet vastörvényei számítanak, hogy sajnos – vagy nem sajnos – **nem feltétlenül nyomnak a latban az erkölcsi értékek,** amikor világpiaci érdekekről van szó. Aztán, ahogy egyre vaskosabb lett, illetve nyúlni kezdett a financiális világválság árnyéka (fürkésztük a hírhorizontot: fölénk is alkonyul?), úgy feledkeztek meg az okoskodó jósok minderről, és hirtelen profetikus kinyilatkoztatásként állapították meg: Tulajdonképpen hitelválságról van szó, az emberek pánikhulláma, ragályosan terjedő bizalmatlansága, a bankban megrendült hitük dominóeffektusként fogja fokozni a válságot. Azt, ami a megbízhatóság válsága, a hité és bizalomé, kreditválság tehát.

Habár Isten Igéjének a hitele hajszálnyit sem rendült meg ma sem, de az ígéretek, sőt a Kezesük kezeskedése dacára (akiben igenné és ámenné lehetett minden isteni ígéret) megrendült a hívők bizalom-tőkéje. Zuhanóban az egyházi élet tőzsdéjén a hit értékpapírja. A Kereszt isteni kredibilitása dacára vajon a hívők hiteltelen bizalmatlansága (tehát hibás és hitetlen ige-olvasata) kérdéses, hogy nem fogja majd a kívülállókat is lelki hitelválságba sodorni. Bár így legalább kiderül, hogy mi sem tudunk úgy hinni Isten ígéretében, ahogy azt az Ő hitelreméltósága megkívánná.

Mindez persze nyilvánvalóvá teszi, hogy nem lehet tehát még a hitre sem támaszkodni. Csak egy hívőre, *a* Hívőre, nagy hával, azaz az Ő hitére, Atyja iránti feltétlen bizalmára. Csak Őrá lehet támaszkodni, Aki egyedül tudott az Atyában bízni, bizony úgy, ahogy egyikünk sem. Hogy Őbenne bízom-hiszek, az csak úgy teljes, ha egyedül Benne hiszek. De mondd már, ki tud egyedül Benne hinni, mikor az ember nem egy, hanem ezer szalmaszálba kapaszkodna hajlama és hitetlen kétségbeesése szerint –, és nem egy, hanem ezer mentőöv után kapkodna bizalmatlan természete szerint, avagy természetes bizalmatlansága szerint és hitre való eredendő restsége miatt?

Jézus nem sorolja magát a szalmaszálak közé. Ő választás elé állít. Nem nagy hit kell az Atyában, bár úgy tűnik, „mindenki hisz, illetve sürög-forog a hitben sűrű reménykedésben", hanem egyedül belé vetett hit, ahogy egyedül a Fiú hitt. És akkor még hátra van az is, hogy **nemcsak egyedül Őbenne, hanem egyedül Őáltala lehet igazán hinni.** Mert a kegyelem az, hogy mikor Jézus meghalt értem, Írásba, azaz könyvtelen Írásba foglalták a nevem. Az Élet Könyvébe. Olvass belém bátran, kedves Olvasóm, nem engem, hanem tükrözőmet fogod belőlem kiolvasni.

Azt mondják egyesek: a könyves vallások közé számítunk, mármint a keresztyén vallás. Nem vitatom. És azt is mondják mások, hogy a Valóságot nem lehet a könyvön vagy íráson át megismerni. Nem vitatom. És persze vitatom mind a kettőt. Hisz nem is a vallásom, hanem én magam: az én nevem van felírva az Élet Könyvébe. Hisz az is a vallásom, hogy nem én magam, nem az én nevem miatt, hanem az Ő Neve miatt van az én nevem is felírva az Élet Könyvébe.

Te azonban, kedves Olvasóm, aki esetleg pusztán ezen íráson keresztül ismersz engem, te nem is ismerhetsz engem, rólam

A világ meglehetősen nehéz helyzetben van. Mert bibliája nem a Biblia, hanem a hitben élő ember.

a valóságot nem lehet az írás(om)on át se megragadni. Aki nem eredeti nyelven olvassa a héber Ótestamentumot, tanítja egy mai költő, az olyan, mint aki fátyolon keresztül csókolja meg az édesanyját. Ez nekem most így áll össze: aki nem eredeti módon olvassa az Írást, azaz nem olvassa bele magát az Írásba, aki nem válik maga is Írássá, az nem része az Írásnak, annak neve, identitása az Írásból kimarad. Pál szerint nem a hívők, hanem a hitetlenek feladata a bibliaolvasás. A hívők dolga, hogy Írássá váljanak, amit ismer és olvas minden ember. Aki nem része az Írásnak, annak szava nem is lehet „szentírás". Az csak olyan betű marad, ami megöl. Isten Lelkével írt írás legyek, az bárkinek „leközölhető" hiteles életet jelent. Akkor az Írás tényleg föl nem bontható (Jn 10,35).

● Horváth Levente

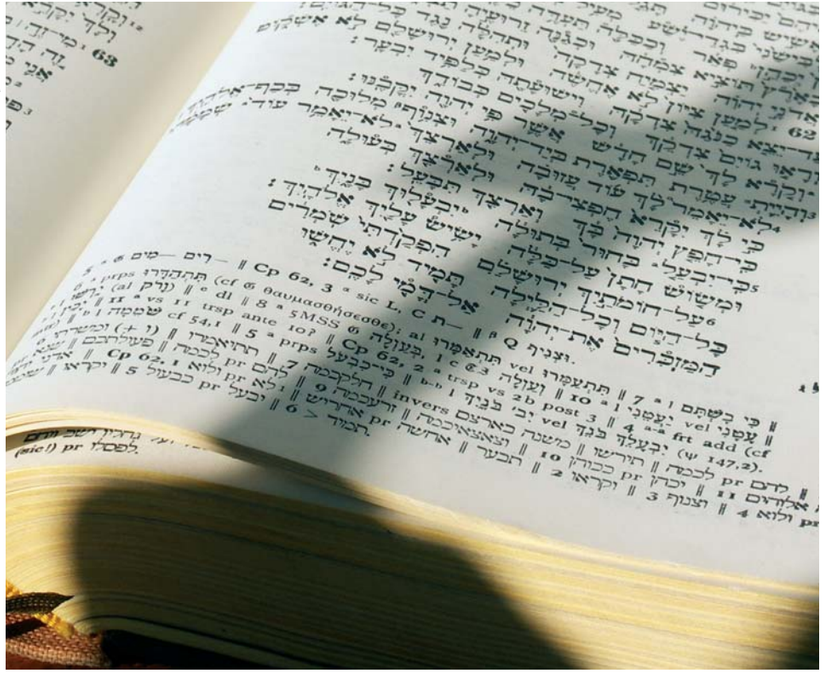

Ha a kezünkbe vesszük a Szentírást, leggyakrabban az Újszövetségnél lapozzuk fel, vagy egyik kedves zsoltárunkat keressük ki belőle. Ritkán jut eszünkbe, hogy elolvassunk egy izgalmas leírást Izrael honfoglalásának idejéből, esetleg felidézzünk egy próféciát Ézsaiás vagy Jeremiás könyvéből. Pedig nem feledkezhetünk meg arról, hogy az ószövetségi hagyomány nem csupán a választott nép számára adott mindig bizonyosságot Isten szabadító tervéről és annak végrehajtásáról, hanem nekünk is adatott, hogy abból Mennyei Atyánk gondviselését és üdvözítő akaratát ismerhessük meg.

A mi Bibliánk?

Hogyan olvassuk az Ószövetséget keresztyénként?

Joggal fogalmazódik meg bennünk a kérdés, hogy az Ószövetségben bemutatott Isten nem áll-e távol a mi hitünktől, nem áll-e szemben Jézus alakjával, aki szeretetével és irgalmasságával ajándékozta meg azokat, akikkel találkozott földi élete során? Hiszen az őstörténettől kezdődően egészen a babiloni fogságból való hazatérésig számtalan háború, kegyetlen megtorlás tanúi lehetünk, amelynek következményeként egyének és tömegek pusztulnak el jogosan vagy ártatlanul.

Az Úr kegyelmével fordul minden bűnös felé, és bennünket is ki akar szabadítnai a halál és a kárhozat mélységéből.

Nem új keletű ez a teológiai kérdésfelvetés, hiszen már a II. században foglalkozott az egyház *Markión* eretnekségével, és őt elutasítva vallotta, hogy az Ószövetség igenis szerves része a Szentírásnak, és nélküle nem érthető Jézus Krisztus megjelenése a világban. S bár úgy tűnik, a zsinatok és a püspökök megsemmisítő csapást mértek koruk tévtanítóira, a gondolat mégis tovább él, s napjainkban is felfelüti a fejét: *„Nem kellene megszabadulnunk az Ószövetség véres istenétől?!”*

Hogyan oldhatjuk fel ezt a feszültséget? Hogyan fér meg hitünkben, szívünkben-lelkünkben Istennek ez a két, egymással oly ellentétes képe? *Luther* is kereste erre a kérdésre a választ. Ő a törvény és az evangélium megkülönböztetésével világította meg az Úr számunkra érthetetlen, ellentmondásos viselkedését. Törvényként értelmezte mindazt, amiben Isten megköveteli akaratának végrehajtását, amivel ítéletet mond a bűn felett, és ami megrettenti az embert. Ugyanakkor evangélium mindaz, ami Isten szabadításáról tanúskodik, vagy arra tesz ígéretet. Ebből ismerhetjük meg irgalmasságát, ami vigasztalást és reménységet ad a bűnbánó bűnösnek.

Sokan – leegyszerűsítve Luther tanítását – úgy gondolják, hogy a törvényt az Ószövetségben, az evangéliumot viszont csakis az Újszövetségben találhatjuk meg.

Számtalan példa mutatja azonban, hogy az evangélium tetten érhető már a Biblia első lapjain is. Isten vigasztalja a bűnbe esett embert, hogy bár a Sátán a sarkát mardossa, ő a fejére taposhat. Az özönvíz után megjelenő szivárvány Isten kegyelmének egyértelmű jele Noé és családja számára. Ábrahám – hite által – megmenekül a gyermekgyilkosság kényszerétől; Jákób, a csaló a kiválasztott nép 12 törzsének ősatyja lesz. József maga mondja ki testvéreinek hányatott sorsára visszatekintve: *„Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt, hogy úgy cselekedjék, ahogyan az ma van, és sok nép életét megtartsa.”* (1Móz 50,20) Az Egyiptomból való szabadulás Izrael népének legnagyszerűbb evangéliuma. S még nem is említettem Dávid esetét Betsabéval, Illés próféta szolgálatát, Jósiás király reformját és végül Círusz király parancsát, amelynek nyomán a fogságban élő nép visszatérhetett az Ígéret földjére.

Jézus maga is sokszor idézi az Ószövetséget. Nevezetes názáreti prédikációjában például utal arra, hogy Ézsaiás próféta szavai reá vonatkoznak. Tanításai során rendszeresen számon kéri hallgatóin a „törvény és a próféták” ismeretét. Világossá teszi tanítványai számára, hogy nem azért jött, hogy eltörölje a törvényt, hanem hogy érvényt szerezzen neki. Máté evangéliuma különösen is nagy hangsúlyt tesz arra, hogy bemutassa: Jézusban a régi ígéretek, próféciák teljesedtek be.

Ezért nem nélkülözhetjük mi sem a hitében állandóan tusakodó választott nép könyvét! **Az Ószövetség a mi könyvünk is,** amely által megismerhetjük Isten tervét és akaratát. Általa lesznek világosabbak Jézus szavai és cselekedetei. Így győződhetünk meg arról is, hogy az Úr kegyelmével fordul minden bűnös felé, és bennünket is ki akar szabadítani a halál és a kárhozat mélységéből. Az ősi leírásokból nem egy véreskezű diktátor alakja formálódik ki előttünk, hanem megláthatjuk benne a Szabadító Istent – szerető mennyei Atyánkat.

Az idei országos evangelizáció felejthetetlen élményt nyújtó előadásában Kubik Anna Jászai-díjas, érdemes művész Babits Mihályt idézte:

„Az Úristen őriz engem / mert az ő zászlóját zengem. / Ő az Áldás, Ő a Béke / nem a harcok istensége. / Ő nem az a véres Isten: / az a véres Isten nincsen.” (Zsoltár gyermekhangra – részlet)

Ha Jézus – az ígéretek beteljesítője – felől nézve tekintünk az Ószövetségre, mi is tapasztaljuk: az a véres Isten… nincsen.

● Vető István

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Kitekintés

Bibliafordítás

A héber Biblia eredeti nyelve óhéber, illetve néhány kisebb szakasza arámi, míg az Újszövetség eredetileg ógörög nyelven íródott (a görög nyelv ún. koiné változatán).

Egy fordítás akkor jó, ha az eredeti szöveg gondolatsora hiánytalanul megjelenik benne. Az egyik fő szempont tehát a szöveghűség. Kérdés azonban, hogy a nyelvtani formahűség vagy az értelmi hűség fontosabb? A másik fő szempont a nyelvezet. Itt a kérdés az, hogy a fordítás régies vagy modern legyen? A különféle fordítások ezen a négyirányú skálán könnyen elhelyezhetők.

A fordítóknak más szempontokat is figyelembe kell venniük. Egyes héber és görög szavaknak nincs magyar megfelelője, csak körülírni lehet őket, illetve sok kifejezés közül kell kiválasztani a megfelelőt a szövegkörnyezettől és az egész Biblia tanításától függően (pl. a *szóma* jelentése „test, létforma, egész valónk” stb.). Egyes Amazonas menti törzsek számára a „kenyér” ismeretlen fogalom, ezért érthetőbb Jézust „az élet banánjának” nevezni; és bár nincs olyan elvont fogalmuk, mint a Jézusba vetett „hit”, pontosan értik, mit jelent „Jézusra akasztani a függőágyat”.

Az ún. parafrázis egy kifejezést több szóval ad vissza, körülírja, hogy kibonthassa az összes nyelvtani adatot. Például: Az *„aki az Istentől született, nem cselekszik bűnt”* mondat (1Jn 3,9) sok hívőt ejtett már kétségbe. A görög igealak azonban folyamatos vagy ismétlődő cselekvésre utal, így teljes (és ezért pontos) értelem szerinti fordítása ez: „aki az Istentől született, az nem vétkezik folyamatosan (azaz nem él bűnben)”. Nagy különbség, hogy valaki egyáltalán nem vétkezik, vagy vétkezik, de képtelen bűnben élni. Héber fülnek például természetes lehet „felövezni elméink derekait” (1Pt 1,13), de ez már annak idején, az első görög és latin anyanyelvű hallgatóságnak is magyarázatra szorult. Ennek a sajátosan héberes, képi fordulatnak a magyar idiomatikus megfelelője a „gondolatban legyünk rá készek, hogy…” lehet.

Egyes Amazonas menti törzsek számára a „kenyér” ismeretlen fogalom, ezért érthetőbb Jézust „az élet banánjának” nevezni.

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy az eredeti héber és a görög szövegek korszerű, modern köznyelvi szövegek voltak akkor, amikor elmondták, ill. leírták őket. A Biblia eredetileg nem beszélt ódon, elavult nyelvezettel (a Károli-féle vala, sömörgőzés stb. kifejezések sem hangzottak régiesnek a XVI. század végén), de modernkedő stílussal sem.

Forrás:
http://hu.wikipedia.org/wiki/Bibliaford%C3%ADt%C3%A1s
Nagyon ajánljuk az oldal teljes elolvasását: nem pusztán a további hasznos információk, hanem evangélikus büszkeségünk ápolása miatt is.

Életnek beszéde

Az Újszövetség hitelessége

Hiteltelenséggel kompromisszumot kötni kész korban hitelességről beszélni önmagában is kihívás. Különösen akkor, ha azt a Bibliával, közelebbről az Újszövetséggel kapcsolatban tesszük.

Az Újszövetség sokoldalú megközelítési lehetőségének lehet pozitív hozama, ugyanakkor veszélyt is rejt magában:

Lehet, sőt hasznos az Újszövetséget *kortörténeti* aspektusból vizsgálni, hiszen nagyon sok megbízható történeti adatot közöl. Ám az ilyen vizsgálat eredményei alapján a hitelességét kimondani vagy cáfolni helytelen hozzáállás, mivel az újszövetségi iratok összecsengően vallanak arról, hogy nem kortörténeti dokumentumok. Ez az aspektus elterelheti a lényegről a figyelmet.

Lehet az Újszövetséget *szellemtörténeti* vagy éppen *vallástörténeti* megközelítéssel vizsgálni, ám önvallomásában tiltakozik az ellen, hogy hitelesség vonatkozásában az ilyen vizsgálatok eredményei minősítsék. Vagyis az Újszövetség sem szellem-, sem vallástörténeti dokumentum. Nem is filozófiai mű. Ez a megközelítés is elterelheti a lényegről a figyelmet.

Lehet az Újszövetséget *lélektani* szempontból vizsgálat alá vonni, hiszen az ember lelki működése vonatkozásában igen megbízható összefüggésekre mutat rá, ám az iratok összecsengő bizonyságtétele mutatja, hogy nem pszichológiai értekezés. Éppen ezért tiltakozik az ellen, hogy hitelességét ilyen megközelítéssel igazolják, vagy éppen cáfolják. Ez a megközelítés szintén elterelheti a lényegről a figyelmet. Az Újszövetséget lehet különböző műfajú *irodalmi* művek gyűjteményének tekinteni, s irodalmi műként vizsgálni, de önvallomása szerint nem esztétikai alkotásnak értelmezi önmagát, és tiltakozik az ellen a kísérlet ellen, hogy hitelességét a benne található bölcsesség és esztétikum oldaláról igazolják, vagy éppen cáfolják. Talán mondani sem kell már, hogy ez a megközelítés is elterelheti a lényegről a figyelmet.

A fenti felsorolás természetesen nem a leltár igényével készült, csupán illusztráció. A sor folytatása helyett fontosabb rámutatni arra, hogy akik a fenti megközelítési lehetőségeket túlértékelik – éppen azáltal, hogy rajtuk keresztül kívánják vizsgálni az Újszövetség hitelességét –, *tévednek*.

Mint ahogy téved az az ember, aki a méterrúdról (etalonról) azt hireszteli, hogy nem hiteles, mert a súlya nem 1 kg. A rúd ettől a hiresztelestől nem jön zavarba, mert tudja, hogy neki kizárólag hosszúságmérés vonatkozásában kell a hitelesség próbáját engedni és kiállni. Azt engedi, és ki is állja.

Hasonlóképpen téved az az ember is, aki Ady Endre költői hitelességét kívánja aláásni annak hiresztelésével, hogy a költő nem unokája Dózsa Györgynek, tehát hazug és megbízhatatlan. Ettől még Ady Dózsa György unokája című verse nem süti le a szemét, mert tudja, hogy őt nem holmi genealógiai érdeklődés hívta életre, hanem a magyar nemzet iránti felelősség. Ady költői hitelességét pedig nem kell félteni. Legalábbis remélem, hogy annyira még nem tompult el az emberiség.

De vajon mi az az egyetlen dolog, aminek a mérésére, minősítésére az Újszövetség rendeltetett? Miben áll etalon-szerepe, hitelessége?

Vizsgálódásunk irányát rögtön kijelöli maga a hitelesség kifejezés, mégpedig azáltal, hogy tövében a *hit* szót találjuk. Annyit tehát már elöljáróban leszögezhetünk: a hitelesség kérdése a hittől és bizalomtól nem függetleníthető.

Szeretném felhívni a figyelmet az Újszövetség sajátos *hatására*, mely kortól és kultúrától független. Bárhol és bármikor kézbe veszik, vagy akár csak beszélnek róla, az mindig és mindenhol állásfoglalásra, döntésre készteti az embert. E döntés a szív állapotát jelzi, leplezi le, s ennek alapján megosztja, szétválasztja az embereket. Vagy mellette, vagy ellene. Éppen úgy, mint egykor Jézus csodái (*szémeion* = jel görögül). Az Újszövetség tehát *jelszerű* irat. Az élő Isten és a megdicsőült Krisztus cselekvő hatalmát és uralmát jelzi. Ez az uralom pontosan a *szétválasztásban* nyilvánul meg, s ez egyben utalás is a végső ítéletre és szétválasztásra (Mt 25,31–46)

Az Újszövetség Krisztus uralmának kézzelfogható jele e világban.

Az előbbiekből adódik, hogy az Újszövetség hitelességének kérdése – az ember hitbeli állapotától függően – mindig *szubjektív*. Ez a szubjektivitás azonban nem gyengesége az Írásnak, hanem olyan szükségszerűség, amely Istennek – az ember méltóságát respektáló – szeretetéből fakad, hiszen akarata ellenében senkit sem kényszerít.

Megtaláltuk tehát azt az egyetlen megközelítési módot, amelyre nézve az Újszövetség felvállalja, sőt igényli az etalon-szerepet, s alárendeli magát a hitelesség próbájának. Ez a megközelítési mód a hit. **Az Újszövetség hitelességét csak hit által ragadhatjuk meg, mert ez a mű bátorító hitébresztésre és a hit „mérésére", minősítésére rendeltetett.**

Mivel a hit (a tévhit vagy a hitetlenség is) *szubjektív* személyes valóság, ezért én nem vállalkozhatom többre, minthogy arról számoljak be, *nekem* miért hiteles.

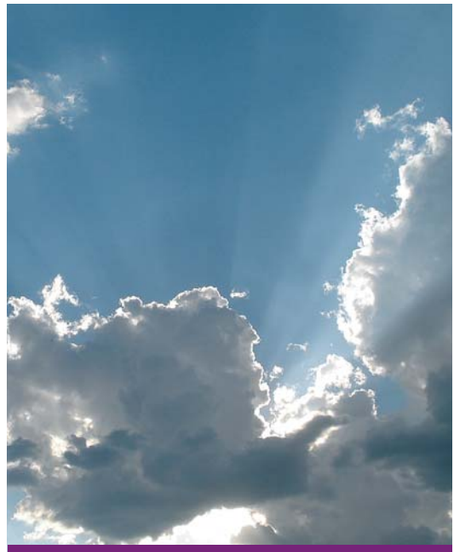

Bárhol és bármikor kézbe veszik, az mindig és mindenhol döntésre készteti az embert.

Mert tapasztalom **ígéreteinek beteljesülését.** Számomra a 27 irat – minden műfaji, szerzői, nyelvi, kulturális különbözősége ellenére – összecsengően azt ígéri, hogy **a Krisztusban hívő ember emberléte kiteljesedik.** Identitásharmóniába kerül, választ kap az élet végső kérdéseire, megtalálja önmagát. De mindez kizárólag Krisztusban valósul meg, hiszen *minden Krisztusban, Krisztus által, Krisztusra nézve teremtetett* (ld. Kol 1,16). János evangéliuma ide vonatkozóan két fontos gondolatot hagyományoz:

– Jézus azért jött, hogy kiteljesedett és beteljesedett életünk legyen (ld. Jn 10,10b);

– aki Jézusból „táplálkozik", az soha nem lesz kielégítetlen (ld. Jn 6,35).

Mivel saját életemre nézve ezen ígéretek teljesülését tapasztalom, szeretném világgá kürtölni: Az Újszövetség HITELES. Olvassátok! Engedjétek, hogy megszólítson, hasson rátok, lenyűgözzön! Képes jobbá formálni az életeteket, ezért az életnek beszéde. De csak akkor, ha nem „okoskodunk" felettébb.

● Lázár Attila

fókuszban a biblia

A Biblia – Luther szerint

Minden Szentírás „Luther Bibliája”, amelyből *az evangélium hangja* szól. Ha nem az evangélium hangzik belőle, nem Lutheré, hanem az ördögé.

Luther Szentírással kapcsolatos véleményét a keresztyénség 1500 éves történetének vizsgálatából vezeti le. Örömmel állapítja meg, hogy kezdetben az evangélium tisztán és igazán hirdettetett. Az egyházban egyedül az Írás uralkodott. Sem a parancsolatok, sem semmiféle más emberi törvények nem juthattak szóhoz a gyülekezetekben. Az „ezermester” ördög azonban ezt nem nézte sokáig tétlenül, támadásba lendült. Első lépésként *belopódzott* a Szentírásba.

Amikor már benne volt, mindenfelé kitört, zavart keltett, pártoskodásával sok szektát támasztott. S mivel minden egyes párt véleménye igazolására magának foglalta le az Írást, lassan kezdték az igét semmibe venni, s a Bibliának az *eretnekkönyv* nevet adták, ugyanis a sok eretnek mind az Írással védekezett. Így ragadta magához az ördög a keresztyének legfőbb fegyverét, pajzsát és erősségét, az Írást. Mesterkedésével hatástalanná és gyanússá tette az igét még a keresztyének között is. Mondd csak, nem volt ez az ördögnek mesterfogása?

Luther kezében a Biblia hirdetett ige. A hirdetett ige evangélium. Az evangélium keresztség és úrvacsora.

A Szentírás ily módon *szakadozott hálóvá* lett, vele senkit megtartani nem lehetett, bárki kibújhatott belőle, és a maga esze után igazodhatott, s azt tetszése szerint magyarázhatta és ferdíthette el, ezért a keresztyének zsinatokkal próbálták orvosolni a bajokat. Tehát sok külső parancsolatot és rendelkezést készítettek, hogy a széthúzás ellenében a gyülekezeteket összetarthassák. Ebből kifolyólag (noha jót akartak), azt tanították, hogy a Szentírás nem elegendő: szükség van a zsinatokra és az atyák rendelkezéseire. A végeredmény: a középkori egyház, amelyben semmi más nem érvényesülhetett, mint a szentatya szívének indulata, parancsolata, vagyis egyedül az egyház hivatalos tanítása.

Midőn ezt látta az ördög, diadalmasan gondolta: no, most győztem! Az Írás megsemmisült, erőssége romba dőlt, a fegyverek ártalmatlanok, mert lám, a keresztyének szalmafalakat fonnak, és szénafegyvereket kovácsolnak! Emberi rendelkezésekkel akarnak ellenem, a sátán ellen harcolni! Elérkezett az én órám! Mi tegyek? Nem gátolom, hanem bízvást segítem őket ebben a nagy igyekezetükben, hogy egyetértésben és nyugton maradjanak, s elegendő *szalma és széna* álljon a rendelkezésükre. Javamra szolgál, ha nem az Írás fölött vitatkoznak, és nem az igével törődnek, hanem békén hagyják a Bibliát, s alapvetően már csak abban hisznek, amit a zsinatok és az atyák mondanak.

E béke és egyetértés tartama alatt majd támasztok én más perpatvart és viszályt, hogy a pápa császárok és királyok ellen, a püspökök fejedelmek és urak ellen, a tudósok tudósok ellen, a papok papok ellen, és mindenki mindenki ellen törjön. Hogy miért is? Hát természetesen a *dicsőségért, vagyonért és jólétért!* Jobb, ha ezekért civakodnak, amihez nagyon is értenek, s így az atyák által értelmezett ingatag hitük szerint látszategyetértésben élnek.

Megvalósult tehát az atyák terve. Azzal ugyanis, hogy a Szentírást civakodástól és viszálykodástól menten birtokolták, és emberi sallangokat tettek a helyébe, teljességgel meg is váltak a Bibliától. A sátánnal szembeni tusakodásuk ezzel meg is szűnt, pedig ez a harc elkerülhetetlen, mert ez a harc az Istentől való: *„Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak”* (Ef 6,12). Ehelyett lábra kapott a dicsőségért, vagyonért és jólétért való *ágaskodás, igyekezet*, valamint az igazi keresztyén hit elvesztése utáni *bibliai vakság és tudatlanság*, tehát az atyák iránti engedelmesség. Vagy talán nem az ördögnek a játéka mindez?

Az egyház eddig az Írás mellőzésével, a maga üres szalmájával és szénájával tartott minket fogva, és sokat gonoszkodott velünk. Most azonban Isten kegyelméből segíteni akarván a bajokon, keserves munkával újra előkerítettük a Bibliát, szélnek eresztettük az emberi rendelkezéseket, szabaddá lettünk, és szöktünk az ördög elől, noha ő szemmel láthatóan továbbra is derekasan védte magát. Ha kénytelen volt is bennünket elbocsátani, nem hagyott föl a mesterkedéseivel, *hanem közénk elegyített néhányat az övéi közül*, hogy a mi tanításunkat és kifejezéseinket elsajátítsák. Nem azért jöttek közénk, hogy segítségünkre, az Írás tanulmányozásában a kezünkre legyenek, hanem azért, hogy míg mi elöl harcolunk az emberi sallangok ellen, ők hátba támadhassanak, zendüléseket szítva ellenünk dühönghessenek, két tűz közé szoríthassanak bennünket (2Thessz 2,7). Szóval *az ördög velünk szemben túlságosan okos és erős*. Ha az Írásban keresünk menedéket, annyi civakodást és veszekedést támaszt, hogy ráununk az Írásra, és annyira elbutulunk, hogy már nem is bízunk benne. Így tehát a hívő kénytelen az ördöggel állandóan viaskodni és tusakodni. Ha viszont emberekben, zsinatokban és különféle véleményekben bízik, teljességgel elveszíti az Írást, s akkor szőrőstől-bőrőstől az ördögé lesz, a sátáné, akit sátánnak neveznek, azaz ellenségnek, mert nem tehet másként: kénytelen Isten igéjének bennünk ellenszegülni, különösen is az Írással szemben szokott heveskedni, támadni a legnagyobb erővel. „Csakugyan mondta Isten?” – ezek bizony az ördög szavai.

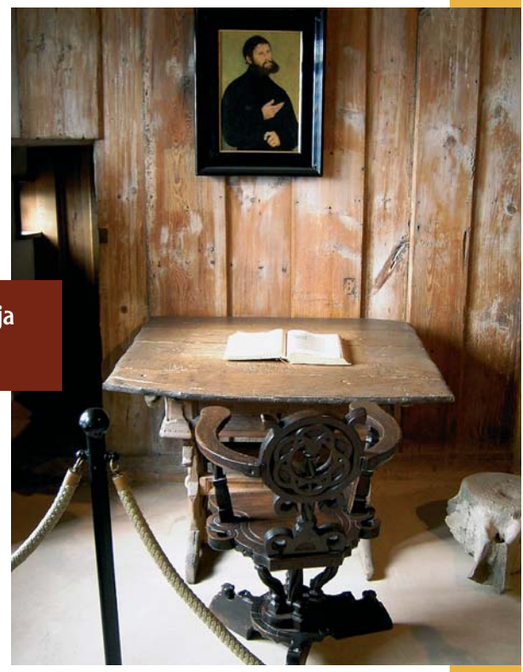

Luther Márton dolgozószobája Wartburgban

Jaj és újra jaj a „tudományos” könyvek tanítómestereinek, akik mindent kiköpnek, ami csak a szájukba kerül, és nem vizsgálnak meg egy-egy gondolatot tízszer is, vajon az Isten előtt is igaz-e. Nem segít azonban itt semmiféle intés, óvás, fenyegetés, mert az ördög ezermester. Ha Isten nem védett volna meg bennünket, már régen elveszünk!

Ezért *most újból visszatérünk az evangéliumhoz*, amely nem egyféleképpen ad nekünk tanácsot és segítséget a bűn elleni harcban. Isten kegyelme gazdagon árad: először a hirdetett igében, amelyben a bűnök bocsánata hirdettetik az egész világon. Ez az evangélium igazi szolgálata. A második a keresztség, a harmadik az oltári szentség, a negyedik a kulcsok hatalma, a testvéri beszélgetés, a testvérek vigasztalása. Luther kezében a Biblia hirdetett ige. A hirdetett ige evangélium. Az evangélium keresztség és úrvacsora. A keresztség és úrvacsora pedig tanítás és testvéri vigasztalás (Ézs 40).

Luther Márton *Krisztus igéi* (1527) és *Schmalkaldeni cikkek* (1537) című írásai alapján összeállította:

● Weltler Sándor

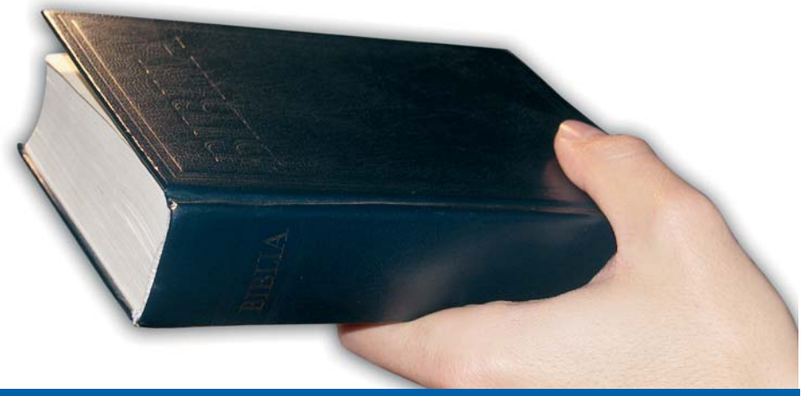

Vissza a Bibliát az egyháznak és a teológiának!

A teológiai exegézis új programja

I. A változó paradigmák

Harc és küzdelem folyik a Bibliáért! A küzdelem közepette új bibliaértelmezési szemlélet (paradigma) van kialakulóban. A középkorban és az újkorban eleinte a filozófiára, majd a Szentírásra épülő (*sola Scriptura*) dogmatika volt elfogadott. A Szentírás értelmezését egy dogmatikai elvnek rendelték alá. Bár a reformáció szakított a filozófiával, a *sola Scriptura* elve is lényegileg még dogmatikai elv volt, hiszen Luther is a hit általi megigazulás lencséjén keresztül (*sola fide*) olvasta a Szentírást.

Az első nagy paradigmaváltás a XVIII. században a protestantizmuson belül következett be, amikor az exegézis tudományát a történelemtudománynak rendelték alá. A biblikus tudomány megszabadult a dogmatikus gondolkodás bilincseitől, s a „tudományos" kutatás immár nem azt kereste, aminek a szövegben „lennie kell", hanem ami „valóban ott van". Egy 1943-as pápai enciklika a katolikus egyházban is szabad utat biztosított a teológusoknak a történeti exegézis gyakorlására.

Időközben fejlődött a szövegtudomány, a hermeneutika, s a XX. század közepére megjelent egy újabb paradigma: az irodalomtudomány, mely a szövegeket nem „átlátszó üvegablaknak" tekinti, amelyek mögött megismerhetnénk az egyedüli hiteles, történeti valóságot. A nyelvi-irodalmi paradigma segítségével a történetkritika által szétszedett Szentírást ismét össze lehetett tenni; rámutattak, hogy a bibliai szöveg, különösen is az elbeszélés (narratíva) nem „tükrözi", hanem „teremti" a valóságot, s a bibliai narratíva és képalkotás teremti meg a keresztyén Szentírás benső egységét (Northrop Frye: *Kettős tükör*).

Hamarosan divattá váltak az ideologikus olvasatok, amelyek a szövegben saját ideológiájuk tükörképét kívánták látni, mondván: „nincs egyértelmű jelentése a szövegnek, mindenki maga választja meg, hogy neki mit jelent".

Ezzel szemben olyan kísérletek is megjelentek, amelyek a történeti kutatáshoz mint a tudományos kutatás egyedüli biztos alapjához kívántak visszatérni. Egy finn kutató szerint az egyházak válaszúton állnak, hogy továbbra is a konfesszionális hagyományok őrei maradnak-e, és normatív útmutatást akarnak kipréselni a szent szövegekből, vagy inkább történetileg akarják megérteni a korakeresztyénség dokumentumait, mondván: a hit alapján álló megközelítések nem eléggé tudományosak. A tudományos konferenciákon is egyre inkább „teológiátlanítani" kívánták a megközelítéseket.

II. Megértés a hit szemén keresztül, a hívők közösségében

A Biblia modern és posztmodern kisajátításával szemben napjainkban jelentkezik egy egészen új paradigma, amelyet a Szentírás teológiai értelmezésének neveznek. Ez egy alapvetően egyházi és teológiai nézőpont, amely meghirdeti: „Vissza a Bibliát az egyháznak!", hiszen a „keresztyén Bibliáról", az Ó- és az Újszövetség egységéről az egyházon kívül nincs értelme beszélni (Robert Jenson).

Az elmúlt néhány évben a nemzetközi biblikus konferenciákon új szekciók alakultak, új kézikönyvek születtek a teológiai exegézis elvi és gyakorlati kérdéseiről. Richard B. Hays, az amerikai duke-i egyetem professzora így definiálja a teológiai exegézist (ezentúl: TE): összetett, többoldalú gyakorlat, ami a Szentírást a hit szemén keresztül közelíti meg, és a hit közösségében igyekszik azt megérteni, s az alábbi tizenkét szempontot emeli ki.

1) A TE az egyháznak a gyakorlata és az egyház számára szolgáló gyakorlat.

Azért tiszteljük meg figyelmünkkel a bibliai szövegeket, mert az eseményekről mással fel nem cserélhető tanúbizonyságot tettek, amelyekben Isten a mi üdvösségünkért cselekedett. A Biblia ezért „szent" Írás, nemcsak régi szövegek gyűjteménye. A Bibliát tényleg úgy kell olvasni, hogy normatív legyen a közösség számára.

2) A TE az értelmező önmagára vonatkoztató beszédmódja.

Tudatában van annak, hogy mi vagyunk a megszólítottak, s az Isten igéje, amely a szövegben megszólal, igényt tart ránk! Ezért az exegézis bevon bennünket a szövegbe, és választ kér tőlünk! Ugyanakkor a történelmi kutatás is hozzátartozik a teológiai exegézishez.

3) A TE figyel az egyéni szentírásbeli tanúságtétel irodalmi teljességére.

A Bibliát nem egymástól független teológiai hangütések antológiájaként, de nem is egy differenciálatlan szimpla történetként kell olvasni. Valójában különféle hangok kórusát tartalmazza, mindegyik rész integritása fontos. Ez különösen is igaz az evangéliumokra, amelyek narratívaként szólítanak meg bennünket.

4) A TE sohasem elégedhet meg a bibliai szerzők egyéni teológiai perspektívájával, hanem mindig megpróbál eljutni egy kanonikus koherencia szintéziséhez.

Azt jelenti, hogy a bibliai exegétáknak a nagy összefüggő képet kell keresnie, azt, hogy az éppen elemzett textus miképpen illeszkedik Isten megváltó cselekedetének nagyobb bibliai képébe.

5) A TE nem a szövegek mögötti hipotetikus történeti valóságra fókuszál, de a szövegek jelentését zárt irodalmi alkotásként olvassa, hanem a szövegre elsősorban úgy tekint, mint tanúságtételekre.

Ez azt jelenti, hogy ott kell állnunk, ahol a tanúságtevők állnak, s abba az irányba kell nézünk, amelybe ők mutatnak. Így megtanulunk úgy látni, ahogy ők: a hit szemén keresztül. Ha tanúságtételként olvassuk a Szentírást, akkor állandóan előttünk van, hogy a Biblia elsősorban Istenről szól, nem emberi vágyakról vagy hatalmi harcokról.

6) A TE nyelve alapvetően „intratextuális", mely „a valóságot a Szentírás keretén belül értelmezi, ahelyett, hogy Szentíráson kívüli kategóriákra fordítanák. A szöveg szippantja magába a világot, és nem a világ a szöveget." (George Lindbeck)

Az intratextuális teológiai értelmezésben közel maradunk az első tanúságtevők nyelvéhez, hiszen a szövegek többek, mint emberi vallási tapasztalatok kifejeződései. Ez a „fordítási projekt" volt a bultmanni teológia szíve csücske, teológiailag hosszú távon azonban gyümölcstelennek bizonyult.

7) A TE, amennyiben közel marad az újszövetségi tanúságtevők nyelvéhez és koncepcióikhoz, belevonódik a Biblia komplex intertextualitásának hálójába.

Az Újszövetség állandóan idézi az Ószövetséget, utalásokat tartalmaz, Izrael történetének és a Jézus-történetnek a narratív kontinuitását hangsúlyozza, s a két szövetség közötti tipológiai összefüggéseket is meglátja.

8) A TE a bibliai szövegek többértelműségét hangsúlyozza. Ha az ószövetségi szövegeket a Jézus-történetre vonatkoztatjuk, akkor azok újabb jelentést nyernek, s újabb, váratlan rezonanciákra lehetünk figyelmesek, amennyiben az eredeti szerzők és az olvasók szándékán túli előképek feltárulnak előttünk.

Az Újszövetség Jézus-történetei is a régi ígéretek beteljesülései. A szövegeknek tehát sokoldalú jelentési rétege van, amelyeket a Szentlélek tár fel.

9) Akkor tanulhatjuk meg a szövegeket a hit szemén keresztül olvasni, ha belátjuk, hogy az egyházi hagyomány képez ki erre bennünket. A TE egy ősi és egy élő dialógus része.

Helytelen, ha a bibliai szövegekre úgy tekintünk, hogy mi vagyunk azok első olvasói vagy helyesen értelmezői. Sokat tanulhatunk azok bölcsességéből, akik előttünk jártak. S ezért a TE hermeneutikai segítséget és nem akadályt lát az egyház hagyományaiban.

10) A TE nem egyszerűen megismétli a régi értelmezéseket, hanem a hagyományos olvasatok példái alapján friss olvasatokat, a szöveg értelmének új előadásait adja, s rámutat arra, hogy a Szentlélek a régi szövegek s azok hívő olvasatain keresztül miképpen szól a mának.

A Szentlélek által irányított képzelőerő olyan képzelőerő, amelyet megtérít az ige.

11) A Szentlélek szerepének elismerése.

Nem mi beszélünk a TE során, hanem Isten dolgozik a szövegeken keresztül, hogy újjá formáljon bennünket. „Alkalmazkodj teljesen a szöveghez, s a szöveg is majd teljesen alkalmazkodni fog hozzád." Ha elismerjük, hogy az ige „*kétélű éles kard*" (Zsid 4,12), akkor valóban várhatjuk, hogy átalakulunk az olvasás során. A TE-nek imádsággal és alázattal kell kezdődnie.

12) A teológia = ministerium verbi domini. (Isten igéjének szolgálata) (Barth)

● Fabiny Tibor

Könyvajánló

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre…” (2Tim 3,16)

Annak érdekében, hogy a fenti ige állítása személyes tapasztalatunk legyen, szükséges a Biblia üzenetének mélyebb ismerete.
Az Ige formálja személyiségünket, erősíti meggyőződésünket, „átállítja a váltót” gondolkodásunkban. De ki ne töprengett volna egy-egy igehely felett így: Nem értem! Vajon mi lehet a háttere a történetnek? Milyen szokások szőtték át a szereplők életét? Fontos lenne a bibliai könyvek, fejezetek történelmi hátterének komolyabb ismerete. A kortörténeti vonatkozások felnyitják szemünket egy-egy hitbeli igazság meglátására.
Ebben a tanulmányozó munkában nyújtanak segítséget a következő kiadványok:

Biblia – magyarázó jegyzetekkel – új fordítás (Ára: 4100 Ft)
Dr. Cserháti Sándor: Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele (Ára: 5600 Ft)
Dr. Muntag Andor: Jób könyve (Ára: 1600 Ft)
Dr. Prőhle Károly: Lukács evangéliuma (Ára: 450 Ft)

A könyvek megvásárolhatók, illetve megrendelhetők a következő könyvesboltokban:
Huszár Gál Könyvesbolt: 1052 Budapest, Deák tér 4. Tel.: 06 1 266 6329
Evangélikus Könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06 1 486 1228

● Összeállította: Bálint Józsefné

Rejtvény

Magazinunk mostani számának fókusza a Biblia. Így a rejtvényünk is a Bibliával kapcsolatos. Kiválasztottam egy könyvet belőle, melynek szereplői közül kiemeltem tizenötöt. Bár szép sorrendben kiírtam őket magamnak, sajnos vírusos lett a számítógépem, és összekeveredtek. A nevek vízszintes és függőleges irányban találhatók meg, néhol egymást érintve vagy átfedve.
Feladat: Keressük ki a neveket a kavalkádból, és írjuk ki őket a jelölt vonalra! Majd állapítsuk meg, melyik bibliai könyvben szerepelnek!

Q	Z	N	L	Ő	Ú	P	N	F	A	É	I	S
E	E	A	E	I	A	É	D	É	D	T	B	O
K	P	P	C	D	R	T	T	L	K	E	A	D
O	D	O	V	Á	D	E	N	I	T	A	R	L
R	Y	L	B	S	Á	R	L	X	K	I	N	M
N	J	L	N	A	N	Á	N	I	Á	S	A	E
É	Á	Ó	A	G	A	B	O	S	Z	T	B	S
L	N	S	A	G	R	I	P	P	A	V	Á	G
I	O	A	S	D	M	E	S	L	E	Á	S	A
U	S	Z	A	F	I	R	A	V	I	N	Z	S
S	C	E	R	T	G	Á	U	L	H	M	A	F
Z	B	U	T	I	F	Ü	L	Ö	P	P	Á	L
S	U	R	F	E	S	Z	T	U	S	Z	H	U

A nevek:

1 _____ 2 _____
3 _____ 4 _____
5 _____ 6 _____
7 _____ 8 _____
9 _____ 10 _____
11 _____ 12 _____
13 _____ 14 _____
15 _____

A könyv neve: _____

A megfejtéseket a következő címre várjuk:
Evangélikus Missziói Központ, 1656 Budapest, Pf. 22.
A helyes megfejtőknek jutalmat küldünk.

● Készítette: Balog Eszter

Kitekintés

Magyar bibliafordítások

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Bár születtek Károli Gáspár Bibliája előtt is a Biblia egyes részeinek magyar fordításai, az 1590-es Vizsolyi Biblia mégis mérföldkő – alaposságban, odaszántságban, anyanyelvünk alakításában a magyar protestantizmus történetében.
„Istennek nevét segítségül híván, minek utána hozzá kezdettem volna egynéhány jámbor tudós atyafiakkal, kik nékem a fordításban segítségül voltak, meg nem szűntem addig, mígnem véghöz vittem a Bibliának egészlen való megfordítását, melyben munkálkodtam közel három esztendeig nagy fáradsággal, testi töredelemmel, de oly buzgóságos szeretettel, hogy én egy szempillantásig e nagy munkát el nem untam, hanem nagy serénységgel és szeretettel munkálkodtam, mígnem elvégezném azt… Követtük e fordításban sok jámbor, tudós embereket, kik… fordították a Bibliát… Akik ezelőtt valami részt fordítottak…, azokat is nem utáltuk meg, hanem megtekintettük.”

Az elkészült fejezeteket a gyermek Szenci Molnár Albert vitte naponta gyalogszerrel a Gönctől kb. 12,5 km-re fekvő Vizsolyba. Az általunk ismert Károli-fordítás az eredetinek már revideált változata.

1975-ben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Ó- és Újszövetségi Bibliafordító Szakbizottsága által készített újfordítású Bibliát adott ki a Magyar Bibliatanács, melynek javított kiadása 1990-ben jelent meg.

A katolikus fordítások között megemlítendő Káldi György 1626-os fordítása (melynek alapja a latin Vulgata). A Szent István Társulat jegyzetekkel és tudományos eszköztárral szerelt fel egy teljesen újonnan lefordított Bibliát, melyet 1973-ban és 2003-ban is kiadott.

Nem hagyjuk el a Bibliát

(Victor János, 1860-1937)

Angol dallam

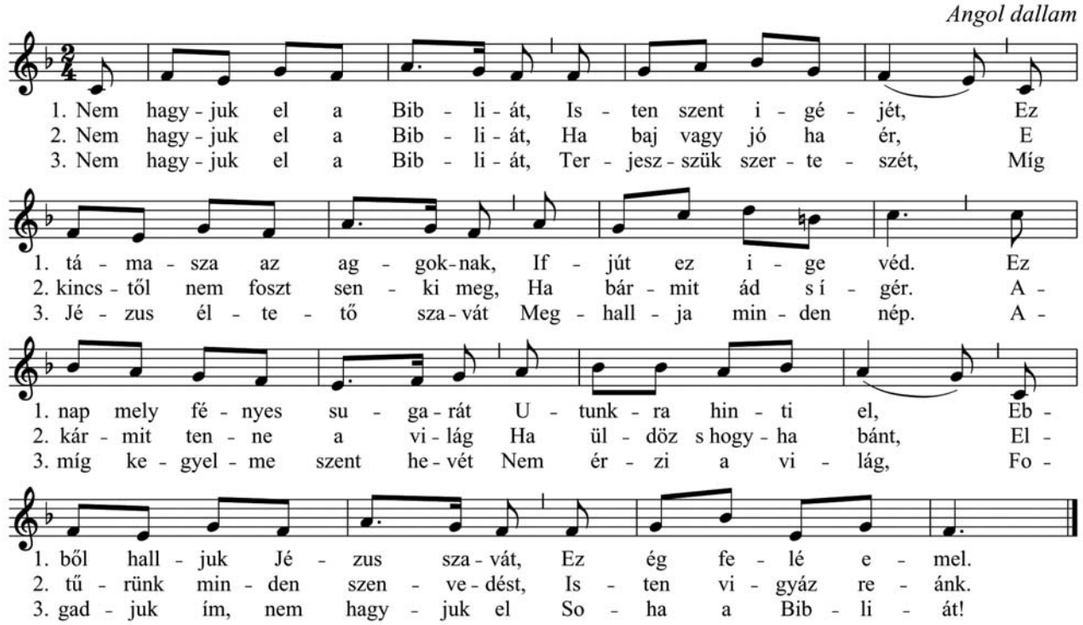

Az erdélyi magyar evangélikus énekeskönyv 217. éneke. ● Válogatta: Csorba István

TANULNI, TANÍTANI

„A tévéből, rádióból, újságokból az folyik: egy életen át tanulni kell. Legalább az egyház ne hozakodjon ezzel elő! Ha bemegyek egy templomba és meghallgatom az igehirdetést vagy az énekeket, esetleg úrvacsorát veszek, akkor lelkileg megpihenni, felüdülni szeretnék, nem pedig magolni, pláne nem arra készülni, hogy tanítsak másokat.” Sok-sok evangélikussal együtt én is így gondolkoztam egy-két évtizeddel ezelőtt. Több „kényszerítő erő” hatására azonban már úgy látom, az egyház megerősödése, jövője függ a tanítástól és tanulástól, ezek lelkiségétől és általánossá válásától.

„Kérjük, tanítsátok nekünk a Bibliát és az Egyház tanítását!”

Két évvel ezelőtt ez a meglepő mondat hangzott el gyülekezetünkben egy háromgyermekes, felelős beosztású fiatalasszony szájából. Talán nem véletlen, hogy olyan valaki mondta ezt, aki húszegynéhány évnyi – fogalmazzunk finoman – közömbösség után felnőttként keresztelkedett meg és járta végig (saját kérésére) a kéteves konfirmációs oktatást, és a 13–14 évesekkel együtt konfirmált. A címzettek a gyülekezet vezetői voltak. Lelkészemmel összenéztünk, és mind a ketten tudtuk, hogy testvérünk nem csak saját igényét fogalmazta meg, hanem olyanokét is, akik ezt nem merték elmondani, vagy akikben még meg sem fogalmazódott a tudásvágy.

Konfirmandusok számára készült egy, az egyházi esztendőt, annak ünnepeit, vasárnapjait, az évenkénti időpontváltozásokat bemutató szemléltető eszköz. Látva ezt, egyik presbiterünk így szólt: „Az ünnepek időpontját és jelentéstartalmát nekünk is meg kellene újból tanulnunk!” (Nem a karácsonyra és a húsvétra gondolt.)

Egy felmérés után döbbentünk meg: Az aktív templomba járó felnőtteknek kb. 15–20 %-a – valamiféle tanfolyamon való részvételt is vállalva – tanulni szeretne. Kik ők? Legkülönfélébb végzettségűek és foglalkozásúak 18–72 év között.

Ami úgy látszik, nem elég

Tanítás a prédikációban és a bibliaórán – ez az, ami úgy látszik, nem elég. Igaz, hogy az igehirdetés tanítás is, de a szisztematikus ismeretátadás nem feladata; meg különben is, az evangélikus egyházban rendszeresített perikóparendszer nem is ad módot a tanító jellegű sorozatokra a vasárnapi istentiszteleteken. A bibliaórák már lehetnének a tanítás és tanulás helyei, de itt is inkább a háttér, az alapok és az összefüggések ismertetése nélküli – egyébként nagyon fontos – igemagyarázattal telik el az idő. Vagyis úgy hallgatunk igét a templomban és más gyülekezeti alkalmakon, hogy a Biblia és az Egyház alapvető tanításaival nem vagy csak homályosan vagyunk tisztában. E szomorú képet igazolja a fraternet internetes levelezőlistán néhány évvel ezelőtti vita során egy lelkésztől saját tapasztalatát tükröző vélemény is: „A gyülekezeti tagok több mint kilencven százaléka nincs tisztában az evangélikus úrvacsora-tanítással.” Ugyanakkor mintha a lelkészek nem akarnának szembesülni híveik tájékozatlanságával.

Tanulás minden korosztályban, gondokkal

Van (már ahol) általános és középiskolában hittan és gyülekezetben konfirmációs oktatás. Azonban a gyerekeknek és a fiataloknak csak nagyon kis számát érik el a lelkészek, gyülekezetek. Nagy egyházközségekben vannak önálló hitoktatók, de ők sem győzik. Az evangélikusság szórványhelyzete abban is megnyilvánul, hogy – egy-két falutól eltekintve, ahol még a népegyház nyomai megvannak – a nem evangélikus iskolákban osztályonként átlagosan 0-3 evangélikus felekezetű diák van. Ezt a szétszóródott nyájat megtalálni és részükre iskolai hitoktatást biztosítani szinte lehetetlen. Saját gyülekezetemben tapasztalom, hogy a szórványokkal együtt 20 km-es körzetben, 11 általános és középiskola 8 évfolyamában tanuló evangélikusokat (kb. 60-70 fiatalt) iskolai hitoktatásban részesíteni képtelenség. Marad a hittan oktatása egy-két iskolában, a többiek számára pedig délutáni – a különórákkal és az otthoni tanulással, szabadidővel konkuráló – gyülekezeti hittant kell tartani. Ezzel nem is lenne semmi baj, ha minden szülő elkötelezett lenne. De csak kis részük az. Ez pedig azt jelenti, hogy a gyerekek nagyobb részét nem érjük el. Ugyanez a helyzet a konfirmációs oktatással is. Egyre nő azoknak a fiatal felnőtteknek a száma, akiket megkereszteltek, de nem konfirmáltak. Evangélikus gimnáziumban tanuló evangélikus gyerekek evangélikus szülei kérdezik: „Minek a konfirmáció, amikor úgyis olyan sok hittanórájuk van a gyerekeknek?”

Felnőtteknél pedig a megkopott, elveszett vagy soha meg nem volt tudás – úgy is mondhatnánk: „félanalfabéta” állapot – csontosodott meg. Számukra itt-ott szerveződnek már kurzusok, azonban – nem lebecsülve ezeket – keveseket érnek el.

A megoldás felé, nehéz kérdésekkel

A tanítók számának növelésével csökkenteni lehet az el nem ért gyerekek és fiatalok számát úgy, hogy közben a felnőttképzésben is előrelépünk. Ez olyan felnőttek képzési programokban való részvételét feltételezi, akik hitükben elkötelezettek és áldozatkészek. Ők, a ma tanulói, holnap tanítók lehetnek. Főleg, ha erre lelkészek, presbitériumok és az egyházi vezetés is ösztönzi őket. Ettől azonban még messze vagyunk. Ma úgy tűnik, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban (MEE) a laikus tévtanítóktól való félelem nagyobb, mint a szolgálati ellátatlanság miatt bekövetkező gyülekezetmaradványok, szórványok teljes elsorvadásától való félelem. Pedig jelen van a lelkészi tévtanítás is az egyházban, de ez a látszategység fenntartása miatt jobban tolerált. Pedig a szórványosodásra utaló statisztikai adatokat elemezve könnyű belátni, hogy a teológiát nem végzettek szolgálatba állítása előbb-utóbb megkerülhetetlen lesz. Akkor viszont érdemes már most kiképezni, majd pedig szolgálatba hívni, segíteni őket.

Az MEE-ben jelenleg a Hittudományi Egyetemen kívül működő egy-két felnőttoktatási program néhány lelkes, fáradhatatlan (többségük nyugdíjas) lelkész és nem lelkész elkötelezettségének köszönhető. Ma nincs átfogó laikus képzési koncepció az egyházban, és nincs egységes elképzelés arról, hogy a felnőttképzésen végzettek hasznosítása a gyülekezetekben miként legyen.

Az ünnepek időpontját és jelentéstartalmát nekünk is meg kellene újból tanulnunk!

A szolgálatokat ellátók és tanítást végzők hármas szintjét ki kell alakítani: lelkész, diplomás hitoktató és középfokú oktatásban kiképzett egyháztag, akit lehet gyülekezeti munkatársnak vagy gyülekezeti munkásnak, esetleg lelkészi munkatársnak nevezni. Nem az elnevezésen múlik szolgálatba állításuk, kiküldésük.

Reménység

Isten áldjon meg minden szolgálatot végzőt, köztük a tanítás szolgálatát ellátót egyházunkban. Reménységem egy átfogó képzés beindulása, az, hogy egyházunk népének kiemelése a „csaknem tudatlanság andalító állapotából” – Urunk áldásával – egyházunk megújulását szolgálja!

● Garádi Péter

Balczó András 1938-ban született. Édesapja evangélikus lelkész volt. Nyíregyházán kezdett atletizálni. 1957-től válogatott öttusázó, magyar olimpiai bajnok, az öttusasport történetének legnagyobb alakja. 2004-ben a Nemzet Sportolójának választották. Feleségével, Császár Mónika müncheni olimpikonnal tizenkét gyermeket nevel. Életében jelentős szerepet játszik a keresztyén hit. 1976-ban Kósa Ferenc Küldetés címmel készített vele filmet, amellyel hitét megvallva járta az országot a vetítések után előadást tartva. Küldetésének tekinti, hogy beszéljen arról, mi végre vagyunk a világon.
2008 áprilisában Telekgerendáson a Teleki napok című missziós program keretében hangzott el bizonyságtétele arról, hogyan élte meg a sikert és milyen kapcsolatban van Istennel. Ebből az előadásból közlünk az alábbiakban részleteket.

Isten éltesse a 70 esztendős Balczó Andrást!

Küldetésben

Tizenöt-tizenhat éves koromban már biztos voltam benne, hogy Pestre szeretnék menni öttusázni. Azt gondoltam, ha világbajnokságot nyernék, akkor maradéktalanul és teljesen boldog lennék úgy, hogy azt senki el nem vehetné tőlem.
Vallásos nevelésben részesültem, de ahogy kamaszodtam, azt mondtam: Nekem nincs szükségem ilyen kapaszkodóra, hiszen akinek van elképzelése, célja, vágya, reménye, annak innen jön majd a boldogság.

Mikor az ember csalódik magában, leszáll a lelke mélyén lévő trónról.

Amikor megtudtam, hogy meghalt az édesapám, úgy éreztem magam, mint egy kiütött bokszoló. Három másodpercig tartott ez a döbbenet. Utána béke, nyugalom és annak a nyilvánvaló tudása töltött be, hogy Isten van. Akkor döbbentem meg, hogyan is tudtam abban a tévedésben élni, hogy Isten nincsen. Nem én kerestem Istent, hanem váratlanul becsapódott a lényem legmélyére a felismerés, hogy Ő van. A Bibliát rögtön végigolvastam. Addig is vittem mindig magammal, néha belebelenéztem, de a költők iránt nagyobb vonzalmat éreztem.
1963-ban nyertem először világbajnokságot, és az utána következő négy egyéni világbajnokságot is megnyertem. 1969-ben az ötödiket is – eggyel többet, mint bárki más a világon, de az a maradéktalan boldogság, amit én egyetlen világbajnokság megnyerésétől reméltem, az ötödik után sem volt a birtokomban, mert nem ott van, ahol az ember reméli. Én a sikerben gondoltam, ami rövid távon jó, de idővel elkopik, mint a patakban felejtett szappan. Az eredményességtől nem lehet azt az állapotot megkapni, amelyre teremtve vagyunk.
A Bibliában találtam egy mondatot, mely életem egyik fordulópontjává vált. Jézus mondja: *„Aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét énértem, megmenti azt.”* (Lk 9,24)
Nagyon sokszor hallottam ezt, de addig soha nem értettem, hogy ez mit jelent. Akkor rájöttem: Ha valaki azt hiszi, hogy a maradéktalan boldogságot eléri azáltal, hogy a vágyai teljesülnek, az be van csapva, és marad a halál állapotában. Ha viszont az ember nem a siker feltétlen elvárásával teszi a dolgát, akkor nyugodtan megy a célja felé, és nem kezd remegni előtte, karnyújtásnyira a sikertől. Aki nem akar nagyon nyerni, könnyebben nyer.

Egy-egy világbajnokság sikere után éreztem azt az elvárást, hogy a következőt is meg kell nyerni. Idegesen néztem a lámpát vívás közben, nem az ellenfélre figyeltem, nem arra, hogy mit kell tennem. És éreztem, ahogy a nyerés lehetősége kicsúszik a kezemből. Aztán arra gondoltam: Miért akarok én ennek az elvárásnak megfelelni? Miért kell nekem nyerni? **Nem ér semmit, ha valaki csak azért szeret, mert világbajnok vagyok!**
Amíg a sikert hajszoltam, alkalmatlan voltam arra, hogy elérjem, de mikor erre nem voltam hajlandó, akkor megváltozott minden. Nem volt veszítenivalóm, és újra nyerésre álltam. Csalódtam magamban, hiszen mindent megtettem, mégsem ment, és ez a csalódás meghozta a kényszerű lemondást a vágyott célról. A magamban való csalódást nem lehetett megspórolni. Amikor az ember csalódik magában, akkor leszáll a lelke mélyén lévő trónról. Isten pedig elfoglalja az egyedül Őt megillető helyet, és az a vágyott lelki állapot, amelyre teremtve vagyunk, és amit a sikertől reméltünk megkapni, azonnal megvalósul. Az ember lelke mélyén a dobogó legfelső fokán Istennek van helye, minden más csak Őutána következik. Ha Ő az Ura az életemnek, akkor nincs többé félelem, nincs veszítenivaló. Jézus azt mondta, hogy elközelített a mennyek országa, és hogy az közöttetek, tibennetek van. Ez az állapot a kegyelem, amit nem akkor kapunk meg, amikor a csúcson vagyunk, hanem amikor összeomlunk. Isten sokkal jobb, egészen más, mint amilyennek gondoljuk, és amikor Ő a helyére kerül az életünkben, akkor érezzük, hogy ez az, ezt kerestük! Érdemes keresni, mert *„aki keres, az talál, és aki zörget, annak megnyittatik”* (Lk 11,10), és nincs olyan távol, mint gondoljuk. Isten nem eredményességet vár tőlünk, kizárólag csak hűséget: *„Keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek.”* (Mt 6,33)

Nem én kerestem Istent, hanem váratlanul becsapódott a lényem legmélyére a felismerés, hogy Ő van.

A hűségre kell ügyelnünk, ami néha nehéz, mert kiszámíthatatlannak látszik a jövő, de emiatt ne aggodalmaskodjunk. Ami tőlünk telik, tegyük meg, de a többit hagyjuk rá!
Ma Magyarországon az emberek több mint 90%-át nem érdekli, hogy Istennek lenne e terve az ő életére nézve, hátat fordít Teremtőjének, pedig egyszerű a megoldás: *„Közeledjetek az Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok.”* (Jak 4,8)

Az előadás hangfelvétele két részletben:
http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=122
http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=123

Hitvalló keresztyének Kínában

Kínában a XX. század elején komoly misszió folyt, de a Mao Ce-tung-féle kulturális forradalom idején minden misszionáriust kiutasítottak az országból, és a látható keresztyén életet kegyetlen módszerekkel megszüntették. Az elmúlt húsz-harminc évben azonban rendkívüli ébredés tapasztalható, naponta 20-25 ezren lesznek Krisztus követőivé. A keresztyének száma az országban összesen 80 millió. A hivatalos egyházban 20, az el nem ismert, üldözött, „földalatti" egyházban pedig 60 millió a számuk. Utóbbi az őskeresztyénekhez hasonlóan házi gyülekezetek ezreit jelenti. Közülük tömegek vannak börtönben, előfordul, hogy a hatóság egyszerre egy egész gyülekezetet tartóztat le. Hitvalló keresztyéneket ítélnek szabadságvesztésre, kényszermunkára, halálra.

Az elismertség egyik feltétele lenne, hogy a gyülekezet rendelkezzen olyan templomépülettel, amelyben senki nem lakik. Hallottunk olyan, mindössze két iskolai osztályt végzett parasztemberről, aki körül az elmúlt években már tíz gyülekezet szerveződött. Ilyen gyors számbeli gyarapodás mellett ezt a feltételt teljesíteni lehetetlen.

Megrázó, olykor sokkoló, mégis felemelő hallgatni a beszámolót a kínai ébredésről, mártírsorsú testvéreinkről, ahogy jelek és csodák kísérik a Szentlélek munkáját ma is ugyanúgy, ahogyan az Apostolok cselekedeteiről írott könyvből ismerjük.

A finn rádiómisszió segítségével már a legkisebb falvakban sem maradnak képzés nélkül, akik frissen megtértek. Otthonukban hallgathatják a bibliaiskolai tanítást.

Jün testvér (Liu Csen-jing, a kínai házi gyülekezetek egyik legfőbb vezetője, aki maga is tíz évig volt börtönben a kínzást is vállalva Krisztusért, ma Németországban él családjával. 2008. október 4-én Kecelen hirdette az evangéliumot, és bátorította bizonyságtételével a hallgatóságot.

Fotó: Városi Anett

Liu Csen-jing

Kínában elhívást kapni nem egészen ugyanazt jelenti, mint Európában. Más következményekkel jár, ha valaki keresztyénné lesz. Az evangélium hirdetése büntetendő cselekmény. Mao Ce-tung idején kiutasították az országból a misszionáriusokat, megsemmisítettek minden Bibliát, azt mondták, hogy legfeljebb a múzeumban lehet Biblia. Most más a helyzet: Mao Ce-tung meghalt, a teste múzeumban van, Jézus Krisztus pedig él, és életeket változtat meg Igéje Kínában is.

A hatóság a forradalmárt, a rendszer ellenségét látja az igehirdetőben. Jün testvér azzal a meggyőződéssel, hogy Istennek kell inkább engedelmeskednünk, ment az evangéliumot hirdetni egyik tartományból a másikba. Ha az egyikben körözést adtak ki ellene, átment egy másikba.

Mások a feltételek is: nincsenek imaházak, csak házi csoportok; teológia sincsen, ott a térdükön tanulnak a teológusok, az árulkodik képzettségük fokáról, kinek kérgesebb a térde. Tanár sincsen, a Szentlélek tanítja a keresztyéneket. Felekezetek sincsenek, csak Bibliát ismerő, Krisztust követő, hívő emberek. Európában az egyházi tekintély a tanulmányok mennyiségétől vagy a betöltött pozíciótól függ. Kínában ezt a börtönben eltöltött évek számával lehet mérni: aki negyvenkét évi börtönélet után még mindig hűséges, kipróbált hitű keresztyén, annak van tekintélye.

Jün testvér tíz évig élt üldöztetésben. Amikor úgy érezte, hogy kezd belefáradni, akkor kapta a börtönbüntetést – mosolyogva mondja – azért, hogy megpihenhessen egy kicsit.

Társaival kint a pusztában találtak menedéket. Amikor nehéz körülmények között, hidegben, éhezve, családjuktól távol úgy érezték, elfogyott az erejük, egy ének sorain keresztül kaptak új erőt: **„Eldőlt a szívemben, hogy követem Jézust,** nincs visszaút, nincs visszaút. Ha nincs is társam, követem mégis Őt, nincs visszaút, nincs visszaút." Egy szívvel döntöttek Krisztus követése mellett. Akkor harminc munkatársával együtt abban a hitben, felismerésben erősödtek meg, hogy nem elég hinni, követni is kell Krisztust, a két dolog nem ugyanaz.

Hitték, hogy Jézus, aki az egyes embert, őket személy szerint meg tudta változtatni, egy egész országot is meg tud.

Semmilyen eszköz nem állt rendelkezésre, hogy valamilyen képzést tudjanak indítani úgy, mint Európában. Csak Bibliájuk volt, de a hatóság azt is elkobozta, ha megtalálta valakinél. Ezért felosztották egymás között harmincan a Szentírást és megtanulták pár hét alatt kívülről az egészet, hogy ne lehessen elvenni tőlük. A börtönben már csak az marad az embernek, ami a szívében van. Az első számú feladat tehát ez volt: mindenki tanulja a Bibliát. Ezen kívül öt pontban fogalmazták meg, mi a teendő:

Készek lenni bárhol, bármikor imádkozni, bárhol, bármikor evangéliumot hirdetni, felkészülni bárhol, bármikor a Jézusért való szenvedésre, felkészülni bárhol, bármikor a Jézusért való halálra, és végül készek lenni a menekülésre, mert ha letartóztatnak, nem tudod hirdetni az evangéliumot, ezért, menekülj, ha tudsz!

Egy evangelizációs alkalmon körülvették őket a rendőrök, a tömeg széle menekült, a közepe nem tudott, ők Krisztushoz kiáltottak. Jün testvér is középen volt. Amikor a rendőrök kérdezték, ki ő, ezt mondta: „Én vagyok a Mennyei Ember, Evangélium faluban lakom, apám neve Teljes Kegyelem, anyám neve Hit-Remény-Szeretet." A rendőr úgy gondolta, nem normális, de azért elvitte. Jün testvér erőért imádkozott, hogy tudjon bizonyságtevő maradni, ne legyen árulóvá. A Jün név, amit keresztyén testvéreitől kapott, azt jelenti: „Jézus Krisztus bizonyságtevője", és ő méltó akart maradni erre a névre. Egy hét múlva ezt mondta neki a rendőr: „Nem vagy te Mennyei Ember! Prédikátor vagy!" Mégis rajta maradt ez a név, Mennyei Emberként emlegetik ma is.

Meg kellett hoznia szívében a döntést, hogy kész Krisztust a szenvedésben, sőt akár a halálban is követni. Döntéséhez maga a Szentlélek adta meg az emberfeletti erőt, hogy akkor se váljon árulóvá, amikor körmei alá szúrt tűkkel vallatták. Benne is volt félelem, de erősebb volt a hit, hogy Isten a sötétségben, a szenvedésben sem hagy el. Ismeri erőtlenségünket, ismeri problémáinkat, de Ő nagyobb ezeknél, és az utolsó szó az Övé, bármi történjen is. Tapasztalta Krisztusért a „halál árnyékának völgyét" (Zsolt 23), de tapasztalta azt is, hogy a mi Istenünk élő és mindenkor hűséges. Egy napon a börtönben a következő igét kapta: *„Nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be, mert bár kevés erőd van, mégis megtartottad az én igémet, és nem tagadtad meg az én nevemet"* (Jel 3,8). Azt a látást kapta, hogy a börtön ajtaja nyitva van, elindult hát, és azt valóban nyitva találta, senki

Újszövetség kínai nyelven

sem tartóztatta fel, egyszerűen kisétált az utcáig, és beült a börtön előtt várakozó taxiba.

Később megtudta, hogy a tajvaniak ki akarták váltani a börtönből, és mivel a kormány ellenségének bélyegezték, nem adták ki. Az amerikai képviselők is írtak Clinton elnöknek 107 aláírással egy levelet, hogy szóljon ügyében a kínai elnöknek, de Isten nem adta nekik a szabadítás hatalmát, hanem megmutatta, hogy Ő nagyobb, mint a földi hatalmak befolyása és pénze. Az ő csodái váratlanabbak, nagyobbak és gyorsabbak. Mindenféle segítség nélkül kihozta a börtönből.

Fotó: Városi Anett

Liu Csen-jing és Szeverényi János – Kecel, 2008. október 4.

A börtön és a szenvedés valóság, a problémák és nehézségek megléte az életünkben szintén valóság, de egyik sem nagyobb, mint Jézus. Az a Jézus, aki Jün testvért kihozta a börtönből, bennünket is ki tud hozni megkötözöttségeinkből, problémáinkból.

Újabban sok külföldi hátterű keresztyén gyülekezet születik Kínában, és sok a feszültség közöttük. Amíg a Szentírást olvasva jutottak hitre az emberek, egyszerűen csak keresztyénekké váltak. A külföldi misszionáriusok hozták magukkal a különböző felekezeti teológiákat, látásokat, és emiatt meghasonlás támadt a gyülekezetek között. A helyi pásztorok ezt felismerve közösen akarják a felekezetiség miatt emelt falakat lebontani és együtt figyelni az Úrra.

Magyarországnak is Jézusra van szüksége. Nem a teológiai ismeret és nem a templom tudja megváltoztatni az emberi szíveket, hanem egyedül az élő Krisztus. Fontosak persze az előbbiek is, de a legfontosabb a sorrend: Krisztus követése, az iránta való elköteleződés és hűség. **A vallásosság nem ment meg, csak az élő Úr.** Ha csak hisszük, de nem éljük az evangéliumot, olyanok vagyunk, mint a langyos víz. Ha életünkben megtűrjük a bűnt, megalkuszunk vele, akkor hiába mondjuk magunkat keresztyénnek. Jézus ebből az állapotból is meg tud szabadítani.

Ha egy ország rossz állapotban van, szükség van „sóra” (Mt 6,13). A Mennyei Atya mindenkit használni akar, aki átadta neki az életét. Ha arra hív el, hogy hirdesd az evangéliumot, nem fog egyedül hagyni, Ő is megy veled. Nemcsak demokráciára van szüksége egy országnak, hanem Jézusra is.

Az egység a prédikátorok és a különböző felekezetek közötti egységgel kezdődhet el. Ehhez kell a Szentlélek tüze. Ahol Jézus Krisztust befogadják, megváltozik az emberi szív, a házasság, a családi élet, a város, az egyház, az egész ország.

● A. L.

AKI KARÁCSONYKOR az istállóban tért meg

Földműves családban születtem 1928-ban. Abban az időben a nagyobb fiúk az istállóban aludtak, s mivel nálunk én voltam a legidősebb, nekem kellett etetni, tisztán tartani a lovakat. Ez a szabadság alkalmat adott a nagyfiúknak a titkos összejövetelekre, ahol a kártya mellett egymástól tanultuk, hogyan kell pénzt szerezni italra, bálra stb. Paráznaság és más bűnök is terhelték a lelkem.

Egy alkalommal mezítlábas vándorprédikátor érkezett a faluba, és az Úr Jézusról beszélt. Felszólított, adjuk át neki a szívünket. Ő elfogad úgy, ahogy vagyunk, megbocsátja minden bűnünket. Látva ezt az embert s a szegénység ellenére belőle áradó örömöt, éreztem, hogy Jézus engem is hív.

Egyszer a nagypénteki igehirdetést hallva elsírtam magam, mire a szomszédunkban lakó idős leány megkérdezte, tudom-e, mekkora öröm van a mennyben egy bűnös megtérésén. Kezdtem hinni Istenben, de azért akkor még elmentem mulatni.

Karácsonykor, felébredve az istállóban, hatalmas fényt láttam. Isten jelenlétét éreztem, és nagy félelem vett erőt rajtam. Életemben először térdre estem: **Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?** Bűneimet megvallva a jászol előtt mondtam: Úr Jézus Krisztus, követni akarlak téged! Megszabadultam, elmúlt minden félelmem, és Jézussal a szívemben siettem a szüleimhez és testvéreimhez, hogy örüljenek velem, mert Krisztus ma is él.

Édesapám először haragudott, hogy vasárnap nem megyek vele dolgozni, de később ő is hitre jutott, hűséges presbiter lett.

A kisebbik öcsém, aki akkor tízéves volt, kérte imában az Urat, hogy őt is töltse be a Szentlélek. Az Úr megáldotta, lelkész lett.

Debrecenben annyian voltunk ifjúsági konferencián, hogy nem fértünk be a Nagytemplomba, ki kellett mennünk az erdőbe. Számomra olyan élmény volt ez, amilyen a tanítványoknak lehetett Jézussal a megdicsőülés hegyén. Szívesen maradtak volna, de le kellett jönniük az emberek közé. Én is hamarosan megkaptam a katonai behívómat, ahol hitem hamar kitudódott.

A százados elvitt Salgótarjánba a parancsnokságra, hogy megneveljen. Adott két könyvet, és két hónap elteltével arra kért, számoljak be a század előtt arról, hogy most már elhiszem, hogy a világ magától keletkezett, az ember pedig a majomtól származik. Mondtam, hogy én csak a Szentírásnak hiszek: a világot és az embert Isten teremtette. Nagy haragra gerjedt.

Társaimmal az Ipolyhoz mentünk fürödni. A többiek jobban úsztak nálam, messzire elhagytak. Elfáradtam, megálltam, de nem ért le a lábam. Nagyon megijedtem, az Úrhoz kiáltottam. Ő az ott fürdő kisfiúkat használta fel megmentésemre. A gyerekek összekötözték a parton hagyott nadrágjainkat, és ezzel húztak ki. Bizonyság lett ez a katonák előtt: Kiss nem hiába imádkozik. A KISZ-titkár szerint persze nem Isten volt, hanem a nadrágok…

Hálás vagyok az Úrnak, hogy nemcsak a testem mentette meg, hanem a lelkem is. Már nyolcvanéves vagyok, és egész életemben tapasztaltam segítségét.

„Érezzétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki benne bízik!” (Zsolt 34,9).

● Kiss József

Dsida Jenő
halálának 70. évfordulóján

Dsida Jenő élete válasz Isten szeretetére. Költészetét a Szentírás ismerete nélkül nem lehet megérteni. Verseiben mind az Ó-, mind az Újszövetség motívumai fellelhetők. Nála mindez nem egyszerű könyvismeret, hanem élő hittel párosul.

Önéletrajzi ciklusában írja: *„Zarándok lettem és hívő keresztény. / Kedves virágom: zsenge barkaág. / Hiszem, hogy Krisztus és a szent kereszt tény / és rajta kívül minden hiúság.”*

Őrállói küldetése magyarságában is kifejeződik. Nyolc évvel a trianoni tragédia után születik a *Psalmus Hungaricus*: *„Epévé változzék a víz, mit lenyelek, / ha téged elfelejtelek! / Nyelvemen izzó vasszeget / üssenek át, / mikor nem téged emleget! / Húnyjon ki két szemem világa, / mikor nem rád tekint, / népem, te szent, te kárhozott, te drága!”*

Hegedűs Géza így vall róla: *„Ha versedvelő ember Dsida-költeményeket olvas, hajlandó megfeledkezni mindenki másról, és el sem tudja képzelni, hogy egyáltalán lehet ennél szebb, finomabb, tökéletesebb költészet. Nem volt válaszadó, nem volt irányt mutató, tömegeket helyes történelmi útra vezérlő lángelme, nem volt költészetével egyben történelmi alak. Valójában amolyan kismester volt, de micsoda mester!”* Olyan mester, kiben a tehetség mellett egyben volt elég alázat, hogy a legnagyobb mesterre, a mi Urunkra mutasson.

Dsida Jenő 1907. május 17-én született Szatmárnémetiben.

1910–1914 között Budapesten, ezután Beregszászon, majd ismét Szatmárnémetiben él. A kisebbségeket sújtó oktatási törvény ellenére 1925-ben sikeresen érettségizik szülővárosában. Beiratkozik a kolozsvári egyetem jogi karára, amit azonban nem végez el. Idejét egyre inkább az irodalom és a közírás foglalja le.

A Szatmárnémetiben megjelenő *Cimbora* gyermeklapot irányító Benedek Elek felfedezettjét Kolozsváron is szívesen fogadják. 1927 végén Reményik Sándor bevonja a *Pásztortűz* szerkesztésébe. 1928-ban a marosvásárhelyi katolikus fiúkongresszuson *A vers és a lélek* címmel tart előadást. Báró Huszár Lászlóné fiainak házitanítója Abafáján. Tagja az Erdélyi Irodalmi Társaságnak, elnöke az Erdélyi Katolikus Népszövetség egyetemi és főiskolai szakosztályának. Az *Erdélyi Fiatalok* című folyóirat alapítóinak egyike.

1932-ben behívják katonának, de szívbetegsége miatt felmentik.

1935. január 7-től a *Keleti Újság* helyettes szerkesztője. Rovatai közül külön említést érdemel az *Anyanyelvünkért* című, nyelvművelő írásokat felölelő sorozat.

1936-ban házasságot köt Imbery Melindával. Nászútra Debrecenbe, a Nyári Egyetem előadásaira utaznak. 1937. október 2–4. között részt vesz az erdélyi magyar ifjúság Vásárhelyi Találkozó néven ismertté vált parlamentjén.

1938. június 5-én, pünkösdkor még áldozott, este azonban agyszélhűdés érte. Két nappal később hunyt el. Halálos ágyánál jelen volt Márton Áron mártírsorsú püspök is, aki a Házsongárdi temetőben végezte a gyászszertartást. A családi kripta homlokzatán a költő sorai olvashatók: *„Megtettem mindent, amit megtehettem, / kinek tartoztam, mindent megfizettem. / Elengedem mindenki tartozását, / felejtsd el arcom romló földi mását.”* (Sírfelirat; 1935. július 9.)

● Stermeczki András

A dunaújvárosi evangélikus templomban 2008. október 11-én elhangzott előadás szerkesztett változata.

Erővel és Lélekkel szól...

...a rádióműsorban

Orbán Attila erdélyi evangélikus lelkész tíz hónapot töltött családjával együtt Dél-Afrikában a Kwasizabantu Felekezetközi Misszióban. Az Evangélikus Rádiómisszió *Lelki szósz* című műsorában 2008 szeptemberében hangzott el a vele készült interjú. Az alábbiakban ebből idézünk.

Három dolog fogott meg a misszión. Az első az emberek életmódja: cseppnyi jelét sem láttam a stressznek és az idegességnek, s ez teljesen szokatlan volt. Bármivel, ami békétlenséget szított, elmentünk egy lelkigondozóhoz, és megtanultuk, hogy **lehet békességben élni,** és hogy ne a másikban keressük a hibát.

A másik az igehirdetések ereje. Sok igehirdetést hallottam, én magam is sokat evangelizáltam, de ilyen autoritást nem éreztem még. Úgy fogalmaztam meg ennek az okát, hogy a teológián megtanultam beszélni, a misszión pedig hallgatni. És minél több csendes időm van Istennel, annál nagyobb erőm lesz az igehirdetésben.

És a harmadik a betegekért való imádság. A misszión sok szenvedélybeteg fordult meg: drogosok, alkoholisták, dohányfüggők, s rövid idő alatt megszabadultak. Nem sok mindent tettek velük: „csak” eljártak az istentiszteletre és lelkigondozásra…

Gondolkodásváltásra lenne szükség: itt, Európában azzal vagyunk elfoglalva, **mit teszünk mi az Úrért.** Sokan nagyon jól érzik magukat ebben, de közben rámegy a család és az egészség, és mikor néhány év múlva körülnéznek a gyülekezetben, hogy mi az eredmény, akkor szomorúan állapítják meg, hogy nem sok. Az elsődleges kérdés az, hogy az **Úr mit tesz** velünk azért, hogy rajtunk keresztül másokat is elérjen.

Egy dologban biztos vagyok: nincsenek sablonok. Minden ébredés más jellegű. Isten csodálatosan munkálkodik – akár tőlünk függetlenül is. Ne az legyen: „Uram, adj ébredést, de **föltétlen** általam!”

A kisfiam, mikor dolgozom kinn az udvaron, oda szokott jönni és megkérdezi: „Segíthetek, apa?” Tudom, hogy legtöbbször csak hátráltatja a munkát, mert még kicsi. De örül, bármilyen munkát adok neki, és ez nekem is örömöt okoz, mert együtt lehetünk. Ugyanígy látom Isten munkáját velünk. Az, ha belevesz bennünket is, az ő atyai szeretetét mutatja…

● Hulej Enikő

A beszélgetés letölthető a Missziói Központ honlapjáról:
http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=126

...a gyülekezetben

Ez a műsor volt a beszélgetés témája Pestszentlőrincen az egyik ifjúsági alkalmon. Az egyik fiatal néhány nappal később az alábbi sorokat küldte az internetes levelezőlistára:

„Szeretettel ajánlom ezt a interjút, melyet a pénteki ifin hallgattunk meg. Engem nagyon megfogott, több üzenete is van, és ezek azóta is meghatározzák a napjaimat!”

Másvalaki pedig a gyülekezeti hírlevélben közölt cikkében írta:

„Vágyunk a Lélek tüzére, megelevenítő erejére, de gyakran nem tapasztalunk mást, csak saját megfáradásunkat. Ezért lehet építő azon közösségek vizsgálata, amelyekben elemi erővel terjed az evangélium. Mit csinálnak ők másképp?

A közelmúlt egyik ifjúsági óráján egy olyan testvér tanúságtételét hallgattuk felvételről, aki éppen azért, hogy e fenti kérdésre választ kapjon, közel egy évet élt Afrikában, ahol szembeszökő a Szentlélek munkája: tömegek jutnak hitre és gyülekezetek gyarapodnak látványosan. A beszámoló sokunkra nagy hatással volt és rámutatott egy lényeges különbségre a hálaadás imaéletünkben való szerepét illetően. Míg Európában az imádság kérésközpontú, addig **Afrikában nem fogynak ki a testvérek a hálaadásból,** pedig kéréseik nekik is lennének bőven…”

Cseppnyi jelét sem láttam stressznek és idegességnek, s ez teljesen szokatlan volt.

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) 2009 februárjában ünnepli jogelődjének, a Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Missziói Egyesületnek 100 évvel ezelőtti megalakulását. Ez alatt a hosszú idő alatt óriásit változott a világ. Sok missziói szervezet életében stílusváltás történt. Úgy tűnik, háttérbe szorult szolgálatukban az evangélium hirdetése, és a harmadik világban addig végzett közvetlen evangelizációjukat felváltotta az inkább karitatív akció, a diakóniai segítés. Vajon ez a változás érintette-e hazai missziói szervezetünket is? – kérdezem Bencze Imrénétől, Ági nénitől, aki újjáalakulása óta részt vesz az EKME munkájában, s jövőre lesz tíz esztendeje, hogy betölti a szervezőtitkári posztot.

Kenyér és az Élet Kenyere

Ne feledkezzünk meg arról a tényről, hogy a harmadik világban több élő hitű ember akad, mint itt Európában! Bizony tanulhatunk színes bőrű testvéreinktől! Nálunk jóval nehezebb körülmények közt élnek, mégsem panaszkodnak. Megszégyenítő az a hit, ahogyan Isten gondviselő szeretetébe tudják helyezni magukat. El tudják fogadni sorsukat. Ugyanakkor tudatosítanunk kell, hogy – mi, akik a földgolyó gazdagabb, északi féltekéjén élhetünk – felelősek vagyunk szegénységben élő testvéreinkért. A karitatív segítség természetesen sohasem zárja ki, hogy Isten igéjével is szolgáljunk.

Nairobiban is az Uhuru gyülekezet tagjai, amikor Bálintné Kis Beáta segítségével enni adnak, mosakodási lehetőséget nyújtanak a hajléktalanoknak, a fizikai szükségletek ellátása után mindig alkalmat kerítenek a Biblia magyarázására.

Emlékszem, egyik alkalommal, amikor Beáta beszámolt a Kenya fővárosában végzett szolgálatairól, AIDS-árva gyermekek fotóit mutatta meg. Csupa szomorú tekintetű apróság nézett ránk a képekről. Majd halkan csak ennyit mondott: „Éhes gyomornak nem lehet prédikálni."

Jézus is megszánta egy alkalommal a hallgatóságát. Jól tudta, hogy nemcsak a léleknek, a testnek is szüksége van táplálékra. Sőt a tanítványaihoz fordult, s feladatul adta nekik: „*Ti adjatok nekik enni!*" (Mt 14,16)

Mi ennek a parancsnak engedelmeskedünk Afrikában. Fekete testvéreink fizikai jólétén fáradozunk, de úgy, hogy közben rámutatunk a misszió Urára, a küldő Jézus Krisztusra.

Ha szabad egy kis bírálattal élnem, a hazai diakóniai szolgálatban, különösen a hajléktalanok közt végzett misszióban éppen ezt hiányolom: Nem merünk a kenyér mellé az Élet Kenyerével is szolgálni.

Úgy tudom, az EKMÉ-nek 1998-ban mégis volt Bibliaterjesztő akciója.

Ez ugyancsak a Bálint házaspár szolgálatához kapcsolódik. A Bajor Missziói Társaság kiküldetésében éltek akkor *Pápua Új-Guineában*. Beátáék észrevették, hogy a pápuák – bár sokan közülük templomba járó, „hívő" emberek lettek – nem követik igazán a Szentírás erkölcsi vezetését. Komoly morális problémák merültek fel a keresztyén életvitellel kapcsolatban. Beátának az erről az időszakról írott könyvében – *A Garamut hangja* – tetten érhetőek mindazok a küzdelmek, amiket meg kellett vívniuk e téren. A Bálint házaspárra nehéz feladat hárult. Példamutatásukkal kellett felhívniuk a figyelmet a Szentírás erkölcsi értékeire. Ezt a szolgálatukat támogattuk adományunkkal, amiből a gyermekek számára Képes Bibliát vásárolhattak, a börtönökbe pedig az utca nyelvére fordított, könnyen érthető Ó- és Újszövetségeket küldhettek.

Természetesen az osztásban az is motivált bennünket, hogy a pápuák földjén még sok településen ma sem használják a pénzt mint fizetőeszközt. Hogyan vásárolhattak volna akkor Bibliát?!

Akciónk legfőképpen azonban két célt szolgált. Egyrészt az itthoni gyülekezetek tagjainak figyelmét szerettük volna ráirányítani a távoli országban szolgáló hittestvéreink munkájára. Másrészt Új-Guineában kellően hangsúlyozni, hogy a Biblia lelki táplálék, hiszen az Élet Kenyerét kínálja, és érték, zsinórmérték, mert útmutatást ad a Krisztust követő életre.

● B. Pintér Márta

Isten, család, haza

Ez a hármas mozgatja minden megmozdulásunkat – vallja Kubik Anna Jászai- és Magyar Örökség díjas, érdemes művész, akit a Deák téri országos evangelizáción tartott előadása után kérdeztünk. Az alábbiakban a művésznő válaszaiból idézünk.

Isten

Sokan vannak, akik nagy törés után tértek meg. Én nem tudok ilyenről beszámolni. Beleszülettem a hitbe, s ezt ajándéknak tartom. A szüleim mutatták meg a hit útját, amit én először öntudatlanul, majd pedig tudatosan követtem. Minden kudarc és öröm arról szól, hogy ide vissza kell találni, mert e nélkül senkik vagyunk. Ha az ember keresi az alázatot és kéri bűnei bocsánatát, különös kegyelemben van része.

Nem vagyok erőszakos hittérítő. Úgy gondolom, az ember a példájával jár mások előtt. Ha hiteles az emberségem, akkor követőkre talál minden versszorom és színdarabom. Nem könnyű ez, hiszen a világ az ellenkezőjére csábít.

Isten bízik bennem. Ezt abból is látom, hogy annyi terhet rak rám, amennyit kibírok.

Család

Sokan elfelejtik, honnan jöttek, és ők – úgy hiszem – azt sem tudják, hová tartanak. Pedig e biztos és erős alapok nélkül nincs tartalmas élet. Ha nekem nem biztos pont életemben a szüleim feltétlen szeretete, akkor rég összeroppantam voltam a dolgok súlya vagy a népszerűség alatt.

Megtartó erő a szülőföld szeretete is. Augusztusban díszpolgári címet kaptam a falumtól és ez megerősített abban, hogy én nem felejtem el őket, de ők sem engem. Nagyobb dolgokat érünk el együtt.

Haza

Nagy a felelősségünk. Ha nem hívjuk fel a gyerekeink figyelmét arra, hogy van hazájuk, akkor elfeledkeznek róla. Nem a nacionalizmusról beszélek, hanem az egészséges hazafias öntudatról; hogy tudják, van a lábuk alatt talaj, nem fognak ide-oda szállni a széllel.

Bízom a helyi közösségekben, a vallásiakban is. Azt tapasztalom, hogy ahol van vezető egyéniség, aki felelősen gondolkodik, ott van építkező sejtmag, és ott nincs nagy baj. Ott van baj, ahol ez az egy-két ember nem fog össze. Akkor marad a szétszóródás, és a Roziszappanoperák által fölmutatott semmilyen világ tombol. Ott a mammon az isten, és lelkiekben senki nem gazdagodik. Nekem nem erről szól az életem.

● H. E.

Elhangzott a Kossuth Rádióban az Evangélikus Félóra című műsorban 2008. október 20-án. A teljes interjú, valamint az előadás hanganyaga letölthető a Missziói Központ honlapjáról: http://misszio.lutheran.hu

IRÁNYTŰ

28 téma
– keresztyén szemszögből

ÉLŐ VÍZ füzetek 3.

Legújabb kiadványuk a missziói szórólapok gyűjteménye, melyet egyéni és gyülekezeti használatra egyaránt ajánlunk. A szórólapok szövegét bibliai igékkel és a téma feldolgozását segítő kérdésekkel egészítettük ki.

Ára: 500 Ft

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22. Tel.: 06 1 400 3057. Email: evmis@lutheran.hu
További iratmissziós, evangelizációs és rádiós anyagainkról honlapunkon tájékozódhat: http://misszio.lutheran.hu

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik."
(XXIII. János pápa)

Derű

BOLLA ÁRPÁD:
TÖRTÉNETEK

Néhány évvel ezelőtt – akkor már mint kórházlelkész szolgáltam – az egyik budapesti idősek otthonába hívtak. A nyolcágyas kórteremben időbe került, míg megtaláltam, akit kerestem. Félrevezető volt ugyanis, hogy idős testvérünk leánykori nevét adták meg nekem. Keresztneve alapján végül is megtaláltam. A fizikai, pszichikai és szellemi erők legyengülése már kizárta a kommunikáció lehetőségét. Fülébe súgva imádkoztam érte, majd megáldottam. Akkor megszólalt a szomszéd ágyon fekvő, szintén nagyon elesett idős asszony: „Már nagyon várta az apját, de jöjjön csak közelebb, úgy látom, most meg a nagyapja jött el."

A 2008. ÉV IGÉJE
„Én élek, és ti is élni fogtok!"
(Jn 14,19)

A MISSZIÓI IRODA, A MISSZIÓI KÖZPONT ÉS A RÁDIÓMISSZIÓ HÍREI
Események, szolgálatok

JÚLIUS
- Igehirdetés ökumenikus sátoros evangelizáción Gyömrőn
- *Boldog, aki olvassa...* – országos missziói konferencia Piliscsabán
- Szélrózsa találkozó Kőszegen; utcamisszió a város főterén
- *Evidenciák válsága* – előadás a pasaréti református ifjúság konferenciáján Neszmélyen
- Volt konfirmandusok találkozója Csorváson
- Missziói hétvége a kárpátaljai Nagydobronyban és Tiszaágteleken (Ukrajna)

AUGUSZTUS
- *A Biblia az esélyegyenlőség könyve* – igehirdetés a Bűvészetek Völgye Fesztiválon Kapolcson
- Evangéliumi Szövetség – Aliansz választmányi ülése Balatonszemesen
- Balaton-NET evangéliumi konferencia Balatonszemesen
- Előadások és evangelizáció református és evangélikus ifjúsági konferencián a felvidéki Kovácspatakon (Szlovákia)

SZEPTEMBER
- *Van kiút!* – ökumenikus fórum Nyíradonyban
- *Óvás hamis tanítóktól* – igehirdetés férfikonferencián Piliscsabán
- Megemlékezés Sréter Ferencről az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület rendezvényén
- Igehirdetés és előadás Százdon (Szlovákia) egyházmegyei találkozón
- Szabadulás – evangelizáció Aradon
- Igehirdetés az érdi Kékkereszt alkalmán
- Küldetésben – evangelizáció metodista missziói hétvégén Szolnokon

OKTÓBER
- Útitársak missziói bibliaóra
- Lin Csen-jing evangelizációja Kecelen
- Missziói nap Ócsán a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa rendezésében
- Megbeszélés a cigánymisszióról az Esperesi Kollégiumban Balatonszárszón
- Megemlékezés Gáncs Aladárról az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület rendezésében
- *A házasság megtartó ereje* – előadás szabadegyházi lelkészkonferencián
- *Mi a jó?* – országos evangelizáció a Deák téri templomban
- Igehirdetés és előadások a Református Lelkészi Kollégiumban Marosvásárhelyen
- Látogatás az Üdvhadseregnél Robin Dunster látogatása alkalmából
- Igehirdetés és előadás Budafokon
- Ökumenikus evangelizáció és ünnepi igehirdetés október 23-án, Vésztőn

Képes hírek

2008. június 11-én Zászkaliczky Pál, a Magyar Evangélikus Konferencia (MAEK) titkára és Szeverényi János missziói lelkész meglátogatta szlovéniai evangélikus lelkészeket Lendván.

Fotó: Mitja Andrejek

A Missziói Bizottság megbízásából Koháry Ferenc lébényi lelkész szervezi egyházunkban a férfimissziói szolgálatot. Férfikör, illetve férfimissziói szolgálat működik a következő evangélikus gyülekezetekben: Szombathely, Sárvár, Kemenesmagasi, Nagykanizsa, Lébény, Tatabánya, Veszprém, Balatonalmádi, Sárbogárd, Rétszilas, Bakonycsernye, Budapest-Zugló, Budapest-Kispest, Budaörs, Budakeszi, Pesthidegkút, Piliscsaba, illetve a FÉBÉ Egyesületben. Idén a második országos konferenciát rendezték Piliscsabán. A képen Széll Bulcsú kispesti lelkész látható.

Fotó: Schermann Gábor

Utcamisszió a Szélrózsa ifjúsági találkozón. Ismert és kevésbé ismert zenészek vallottak hitükről szóban és énekben Kőszeg főterén.
Nagy hatása volt a váci fogházban megtért két volt fogvatartott bizonyságtételének.

Fotó: Botta Dénes

Szeptember 14-én egyházmegyei – esperességi – találkozó volt a szlovákiai Százdon. A vegyes nemzetiségű gyülekezetnek szlovák nyelvre fordították a magyarországi előadók szolgálatát.

Országos evangelizáció
2008. október 11.,
Budapest Deák tér

1517 méteres reformációi emléktúrát rendeztek Vésztőn, október 22-én. A reformáció üzenetéről a mintegy háromszáz résztvevőnek – a legfiatalabb két hónapos, legidősebb kilencven éves – Szeverényi János beszélt.

Fotó:
Juhász Sándorné Bányai Márta

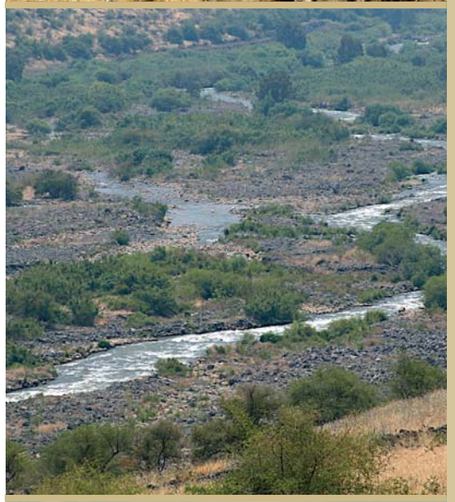

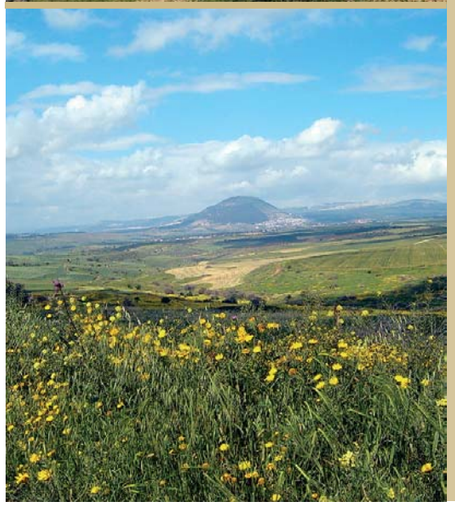

Dsida Jenő

Krisztus

Krisztusom,
én leveszem képedet falamról. Torz
hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase
tudlak ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.
Ilyen ragyogó kékszeműnek, ilyen jóllakottan
derűsnek, ilyen kitelt arcúnak, ilyen
enyhe pirosnak, mint a tejbeesett rózsa.
Én sok éjszaka láttalak már, hallgattalak is
számtalanszor, én tudom, hogy te egyszerű
voltál, szürke, fáradt és hozzánk hasonló.
Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek
útját, a nyomor, az éhség siralomvölgyeit
s gyötrő aggodalmaid horizontján már az eget
nyaldosták pusztuló Jeruzsálemed lángjai.
Hangod fájó hullámokat kavart, mikor
a sok beszéd után rekedten újra
szólani kezdtél. Megtépett és színehagyott
ruhádon vastagon ült a nagy út pora,
sovány, széltől-naptól cserzett arcodon
bronzvörösre gyúlt a sárgaság s két
parázsló szemedből sisteregve hullottak
borzas szakálladra az Isten könnyei -

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatta.

NOREA MEDIEMISJON

Sanansaattajat